Synonima
Ysidori

a 56.229b.
H. III. 14
W.15
de R.

A digital facsimile of Walters Ms. W.13, Synonyms of Isidore of Seville

Published by: The Walters Art Museum
600 N. Charles Street Baltimore, MD 21201
http://www.thewalters.org/

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/legalcode
Published 2011

This document is a digital facsimile of a manuscript belonging to the Walters Art Museum, in Baltimore, Maryland, in the United States. It is one of a number of manuscripts that have been digitized as part of a project generously funded by the National Endowment for the Humanities, and by an anonymous donor to the Walters Art Museum. More details about the manuscripts at the Walters can be found by visiting The Walters Art Museum's website www.thewalters.org. For further information about this book, and online resources for Walters manuscripts, please contact us through the Walters Website by email, and ask for your message to be directed to the Department of Manuscripts.

Shelf mark	Walters Art Museum Ms. W.13
Descriptive Title	Synonyms of Isidore of Seville
Text title	Synonyma
Author	*Authority name:* Isidore, of Seville, Saint, d. 636
Abstract	This modest German monastic textbook from the middle of the twelfth century survives in excellent condition in its original binding. Isidore of Seville, who died in 636, was the last of the great Latin fathers, whose works became core to the medieval monastic curriculum. The Synonyma, also known as the Liber lamentationum, starts as a dialogue between Man and Reason, in which Reason tells Man how he can reach eternal joy. The second part is a discussion of vices and virtues. The manuscript contains seventy folios and four decorated or inhabited initials.
Date	Middle of the 12th century CE
Origin	Germany
Form	Book
Genre	Literary -- Prose
Genre	Philosophical
Language	The primary language in this manuscript is Latin.
Support material	Parchment Heavy, darkened parchment
Extent	Foliation: 70 No flyleaves
Collation	Formula: 1-8(8), 9(6) Catchwords: None Signatures: None Comments: Quires begin on fols. 1(1), 9(2), 17(3), 25(4), 33(5), 41(6), 49(7), 57(8), 65(9); hair side out
Dimensions	12.9 cm wide by 17.5 cm high

Written surface 9.6 cm wide by 13.0 cm high

Layout Columns: 1
Ruled lines: 18

Contents *fols. 1v - 70v:*
Title: Synonyma
Hand note: Written in late Caroline minuscule script; interlocutors and rubrics mainly in majuscules
Decoration note: Two inhabited initials (7 and 11 lines); two decorated initials (4 and 8 lines); initials drawn in red or black pen with yellow and/or red painted accents; incipits in alternating red and black capitals; rubrics in red; text in black ink

fols. 1v - 2r:
Title: Preamble
Incipit: In nomine Dei summi in subsequenti hoc libro
Decoration note: Inhabited initial on fol. 1v

fols. 2r - 2v:
Title: Preface
Rubric: Incipit prefacio soli loguiorum sancti Ysidori episcopi
Incipit: Venit nuper ad manus meas

fols. 2v - 70v:
Title: Synonyma
Author: Isidore, of Seville, Saint, d. 636
Rubric: Ysidorus archi episcopus hispane, hominis personam lamentatis in se assumit. Incipit liber Ysidori episcopi
Incipit: Anima mea in angustiis est
Decoration note: Inhabited initial on fol. 2v; decorated initials on fols. 30v and 69r

Decoration *fol. 1v*:
Title: Inhabited initial "I" with beast heads
Form: Inhabited initial "I," 11 lines
Text: Synonyma: Preamble

fol. 2v:

Title: Inhabited initial "A" with beast
Form: Inhabited initial "A," 7 lines
Text: Synonyma

fol. 30v:

Title: Decorated initial "Q"
Form: Decorated initial "Q," 8 lines
Text: Synonyma

fol. 69r:

Title: Decorated initial "E"
Form: Decorated initial "E," 4 lines
Text: Synonyma

Binding

The binding is original.

Romanesque binding of alum-tawed skin over beech boards with a later brass clasp; sewn on two slit, rolled tawed straps; "Synonima Isidorii" written on a rectangular strip of parchment on the upper board with the possible remains of a shelfmark above it; no pastedowns

Provenance

German monastic institution (ex libris, fol. 2r, "Iste libellus pertinet ad monasterium sanctum in [......]")

Obtained ca. 1860-1865 by Sir Thomas Phillipps, no. 22130 (fol. 1r)

Gruel and Engelmann collection, no. 130 (bookplate on inside upper board)

Henry Walters, Baltimore, by purchase, with bill dated June 9, 1903

Acquisition

Walters Art Museum, 1931, by Henry Walters bequest

Bibliography

De Ricci, Seymour. Census of Medieval and Renaissance Manuscripts in the United States and Canada. Vol. 1. New York: H. W. Wilson Company, 1935, p. 819, no. 380.

Contributors

Cataloger: Walters Art Museum curatorial staff and researchers since 1934
Editors: Herbert, Lynley; Noel, William
Copy editor: Bockrath, Diane

Conservators: Owen, Linda; Quandt, Abigail
Contributors: Bockrath, Diane; Davis, Lisa Fagin; Dutschke, Consuelo; Emery, Doug; Hamburger, Jeffrey; Klemm, Elizabeth; Noel, William; Sciacca, Christine; Tabritha, Ariel; Toth, Michael B.

Generated: 2012-08-30 15:00 -04:00

Synonima
Isidori

a 56.2296.
H. III. 14
W.15
de R.
780

Omnia ...
Sci

Sci spiritus assit nobis gratia

22130

M.

Sci s... gra... libertatem ...

Sci spiritus assit

Omnia cum domino ... [illegible]

d

S JPP

IN NOMINE DEI SUMMI IN SUB
sequenti hoc libro qui nuncupa
tur sinonima . id est multa uerba
in unā significationē coeuncia
scę recordacionis ysidorus ar
chieps̄ ex hispania . introducit p̄
sonā hominis merūtis p̄seitas
scli sese deflentis . & pene usq;
ad desperationē defluxi.

Cui mirabili c̄cursu racio obuians . le
ni hunc moderamine c̄solatur . atq; a lap
su desperacionis . ad spē uenie reformat .
& quē admodū [illegible] uers[illegible] mundi
lapsū in cursu[illegible] deuitet . & formulā ui
tę spiritalis arripiat . mirabilit̄ docet . Et
deinde ad c̄templacionis ascensum eum
summopere puehens . in arcē usq; p̄fecti

Iste libell' ptinet ad claustrum scm̄ Jn

onis adducit. i. demq; inpfectū uirū pduc
tus. eidē debitas raciones gratis absoluit.
In quo deniq; opere quis q's intenta men
te lector nitit' pgere. sine dubio repper
riet. q° pacto caueat uicia. q̄m° defleat
peccata cōmissa. qualitq; plamenta pe
nitencię reparatus ad fructū scę opera
cionis accedat. ut n̄ cum mundi concu
piscenciis pereat. sed ęt'nis pmiis remunera
tus uiuat cū xp̄o dn̄o. q cū patre & filio
& spū scō equalis uiuit & regnat in scła sclo℞.
AMEN. INCIPIT PREFACIO SOLI
LOQUIOℜ. SCI YSIDORI EPI.

VENIT NUPER AD MANUS MEAS
quedā cedula ciceronis. quā synoni
ma dicunt. cuius formula psuasit animo
q°ddā lamentū m̄i uel miseris cōdere.
imitatus pfecto n̄ eius eloquium s; meū uo
tū.

Quisquis ergo ille es libenter id perlege. et dum aduersitatibus huius mundi tangeris. te ipsum censorio iudicio discute. et statim agnoscis quia quecumque aduersa pateris in hoc seculo. retribucione tibi iustissima inferuntur. Duorum autem persone hic inducuntur hominis et racionis. deflentis hominis et racionis consolantis. **Ysidorus archiepiscopus hispanie: hominis personam lamentantis in se assumit. Incipit liber ysidori episcopi**

ANIMA MEA IN ANGUSTIIS EST. spiritus meus estuat. cor meum fluctuat. angustia enim possidet me. angustia animi affligit me.

Circūdatus sum enī malis. circūseptus
erūnis. circūclusus aduersis. obsitus mi
seriis. oppssus infelicitate. obpssus angustiis.
Non reperio uspiā tanti mali refugiū.
tanti doloris ñ inueni [hole] o argumentū.
euadendi calamitatis indicia ñ comphen
do. minuendi doloris argumentū ñ colli
go. effugiendi funeris uestigiū ñ inuenio.
ubiq; infelicitas mea me psequitur. domi
forisq; me calamitas mea ñ deserit. ubi cū
q; fugero mala mea me insecuntur. ubi
cūq; me c̄uertero. maloꝝ meoꝝ me ūbra
comitat̄. Velud ūbrā corporis. sic mala
mea fugere ñ possum. Ego ille homo ig
noti nominis. homo obscuræ opinionis. ho
mo infimi generis. cognitus pme tantū.
cognit' tantū m̄. nulli ūquā male feci.
nullū calūniatus sum. nulli aduersus

extiti. nulli molestiam intuli. nulli inqui
etus fui. sine ulla querela apud omnes
uixi. Vitam meam ledere omnes nituntur. omnes
contra me frendent atque insaniunt. con
serta manu in me pericula ingerunt.
ad exitium me protrahunt. ad periculum me
adducunt. ad discrimen uocant meam
salutem. Nullus mihi protectionem prebet. nul
lus defensionem adhibet. nullus ammi
niculum subtribuit. nullus malis meis suc
currit. desertus sum ab omnibus. Qui
cunque me aspiciunt aut fugiunt aut for
tasse me persecuntur. intuentur me quasi
infelicem. nescio quem. locuntur michi do
lum uerbis pacificis. occultam maliciam
blandis sermonibus ornant. aliud ore
promunt. aliud corde uolutant. opere
destruunt. quod sermone promittunt.

Sub pietatis habitu. animo uenen(d)to in
cedunt. uelant malicias suco bonitatis.
calliditatē simplicitatē occultant. a
micitiā dolo simulant. ostendunt uultu
q(o)d in corde ñ gestant. Cui credas cui
fidē adhibeas. quē fidei tue ꝓmissum
ꝓximū sencias. Nullus habere fidē
nouit. ubi iam fides perit. Ubi ē iā fides.
Perit fides. ablata ē fides. nusquā tu
ta fides. si legitimū nichil ē. si ueritas
iudicii nulla ē. si equitas abicitur. si ius
ñ creditur. si iusticia cunctis negatur.
Pereunt leges auaricia iudicante.
cupiditatis amore iura nihil ualent.
p̄mia & dona legibꝰ uires tulerunt.
ubiq; peccunia uincit. ubiq; uenale
iudiciū est. nullus legibꝰ metus. nullus
iudici[illegible] amor ē. impunita manet male

uiuendi licencia. nemo peccantib' ꝯtra dicit. nec scelus ulciscit͞ quisquā. omne crimen inultū manet. Iniqui salui fi unt. innocentes pereunt. boni indigent. impii abundant. scelerati potentes sunt. iusti egent. iniq̄ honorant͞. iusti deiciun tur. iniqui letantur. iusti in merore et luc tu sunt. Nulla re impediente nulla cau sa. nulla criminacione. nulla malicia. crimen m̄i obiciunt. crimen michi impin gunt. criminis nodos ꝯtra me nectunt. criminis et suspicionis locū in me con uertunt. in crimen me ꝑiculumq; de ducunt. Obiciunt michi crimen. cuius n̄ habeo conscienciā. Nichil explora tū est. nichil patefactū est. nichil in uestigatū est. nichil reptū est. Non tamen quiescunt aduersum me mala

confingere. non quiescunt falsa testimo
nia pparare. non desinunt accusatores
obicere. Iudices non desinunt cscribe
re. testiu & iudicu falsa & crudeli
sentencia iudicor. testiu falsa senten
cia adnecem innocens ducor. ex eo
de concilio testes. ex eo de cciliabulo
iudices. ex eo de cetu accusatores.
Improbos iudices opponunt. falsos tes
tes obiciunt. iniquoru testimoniu con
fidencia e. Nemo ab illis dissentit.
nemo discordat. nemo csiliu eorum
repudiat. Cui dica. cui loquar. que
adeam. que potissimu quera. a quo c
siliu peta. in quo animu meu pona.
Omnibus odiosus sum. omniu carita
te desertus su. Proiecerunt me oms
a se. abominatione michi oms minant.

inhorrescunt me oms̄. repudiant oms̄.
abdicacionē intentant. Volo ad eos
c̄fugere sed minant͛. cupio eorū dep̄ca
ri uestigia. sed fugiunt. & aduersant͛
& odiunt. supplicando ꝓpicios eos ha
bere uolo. illi autē magis molesti sunt.
Intdū autē adiungunt se ficta cari
tate. n̄ ad c̄solationem sed ad tēptaci
onē. Loquunt͛ simulate. & si tacent. non
ē simplex silenciū. Querunt quid audi
ant. querunt q̊d ꝓdiant. explorant un
de decipiant. Ego autē reclinato ca
al pite. humiliato uultu. deposita facie.
sileo & taceo. incepto ꝑsisto silencio.
ori meo custodiā posui. ori meo signa
culū dedi. uocē a sermone repressi. lin
guā alocucione retraxi. & iā de bo
no int̄rogatus taceo. Malui enim

reticére impbis quā respondére. Illi
autē n̄ acquiescunt. illi amplius seui
unt. ꝑcussū amplius ꝑsecunt. magis ma
gisq; irruunt sup̄ me. obstrepunt etiā
sup̄ me clamorib. iactant in me petu
lanter ↄuicia. uoce. ambitu. strepitu su
p̄ me. ꝓsiliunt. uoce apta ↄtumelias &
obpbria sup̄ me iactant. Ab alio
ꝓuocati. ad me omnes arma ↄuer
tunt. omīs in me seuiunt. omīs in exitiū
meū intendunt. omīs in mortē meam
manus suas p̄parant. In tanto ꝗ metu.
in tanto pauore. in tanta formidine. ↄ
tabui miser. pallui miser. ex anguis
effectus sum. emarcuit cor meū. pa
uore ęstuo. formidinis metu tabesco.
timor & tremor animā meā ↄquassa
uerunt. sic exilio trusus sum. sic exilio

damnatus sum. sic exilii penā lugeo.
sic damnationē exilii gemo. uinculis
seruitutis addictus. condicionis pon
dere pressus. seruili opere mancipatus.
in algore. in niue. in languore nimio.
in frigore. in tēpestatibus tetris. in om
ni labore. in omni periculo positus.
Post damna bonorū post amis
sionē omniū rerū. inops & pauper
effectus sum. egeo. mendico. publicā
posco alimoniā. nemo egenti manum
porrigit. indigenti nullus succurrit.
apud nullū miseracione dignus sum.
omniū mīa desolatus sum. quia m̄ mi
seracio n̄ est. Om̄s mendicantē sper
nunt. esurientē nec micis suis refici
unt. in os sicienti nullus stillat gut
tā. refrigeriū nullus michi p̄bet. uel

modicū unde rorē. Effectus sum eni̅
cunctis abominabilis; quicumq; me in
tuent̄. omīs ut ulcerosum contēnunt.
ut fetentē exspuunt. ut lepsum tan
gere horrent. Iacet caro astricta
ferro. ac ligata uinculis. iacet pres
sa catenis. iacet uincta compedib9.
Non desunt tormenta. n̄ desunt cru
ciamenta. n̄ desunt minis supplicia.
cottidie crudescit in me seuicia.
Corpus meū carnifices nouissime cru
ciatib9 lacerant. inaudito genere pe
narū uiscera mea & membra dilani
ant. quicq'd possunt sup̄ me crudele
excogitant. mille penis extortus. mil
le subactus tormentis. mille lacera
tus suppliciis. n̄ perimor nuda mor
te. Caro mea plagis secta cōputru

it. semp̄ latera sanie fundunt. lacerata
mēbra putredinē defluunt. cū fletibus
sanguis manat. cū lacrimis cruor stillat.
Non ē solus cruor lacrimarū sed uul
nerū. c̄sumptus sū in dolore miser. in do
lore & animus & corpus defecit. Mens
iā uicta ē. anima dolore preclusa est.
Multa intolerabilia sensi. multa acer
ba sustinui. multa grauia p̄tuli. tam
graue & tam crudele uulnus nūquā
excepi. inopinato uulnere oppressus
sum. momentaneo interitu p̄culsus sū.
impulsū me in tantas malas calamitas
uite coniecit. ignorantē opp̄ssit. subi
ta calamitas. repentinus interitus. ca
susq; me obruerant. Cur infelix na
tus sum. cur in hanc miserā uitā pro
iectus sum. Vt quid miser hanc lu

cē uidi. ut qͥd misero michi huius uitę
ortus occurrit. Utinā ocius egre
derer a sc̄lo quālibet fessus. quam
quā iā racione recederē. cupien
tē mori. iā liceret occūbere. Viuen
di enī mͥ est tediū. moriendi uotū.
sed heu miseris exspectata mors tar
de uenit. O mors quā dulcis es mise
ris. quā suauis es tu o mors amare ui
uentib;. quā iocunda es o mors tristi
bus atq; merentib;. Accedat ergo ad
uitę magnū malū mortis grande so
laciū. sit uitę t̄minus. finis tantorū
maloꝝ. det finē miserię. requies sepul
turę. & si n̄ uita. saltē uel mors mise
reri incipiat. mors maloꝝ omniū finē
ponat. mors calamitati t̄minū p̄beat.
omnem calamitatem mors adimit.

Melius ē bene mori. quā male uiuere.
melius est ñ esse. quā infeliciter esse.
Ad cōparacionē miseriarū mearū
feliciores esse mortuos quā uiuentes
constat. Parcite dolori meo queso par
cite merori meo. queso parcite. ignosci
te angustie mee. ueniā date. indulge
te meis doloribus. in tanto dolore contra
me cōmoueri nolite. Percussionē enim
meā plango. calamitatē meā deploro.
familiarē cladē miserię meę lugeo.
Plura enim ministrat dolor. Non uale
o cōsolari miser. impaciens ē dolor m̄s.
infinitus ē meror m̄s. nullatenus leni
tur uulnus meū. nullus lacrimis mo
dus ē. nullus doloris finis ē. Iam nulla
fiducia est animi. iā ferre ñ potest.
iā uictus miseriis cōcidit animus.

RATIO. Quid tantũ diffidis animo o homo. cur a dõ mente debilitaris. cur animo tantũ diffunderis. cur spei fiduciã omnẽ amittis. quare tanta pusillanimitate deiceris. quare in aduersis a dõ frangeris. Omitte te tristiciã. desine tristis esse. tristiciã repelle a te. mesticię noli succũbere. noli te multũ dare tristicię. repelle a corde tuo dolorẽ. ab animo exclude dolorẽ. inhibe impetũ doloris. non pseueres in dolore. uince animi dolorẽ. supa mentis dolorem. R

HOMO. Qualiter. quo pacto. quomõ. quẽadmodũ. qua ratione. qua arte. quo cõsilio. quo ingenio. H

RATIO. Omni opere. omni ui. omni arte. omñi ratione. omñi consilio.

omni ingenio. omni uirtute. omni instan
cia. Sume luctamen contra temporales mo
lestias. esto in cunctis casibus firmus. paci
enter tolera omnia. omnia aduersa equo
animo tolera. Noli singularem condi
cionem tuam intendere, non est a te sola tua
acerbitas pensanda. non est sola tua a te
consideranda calamitas. Respice simi
les aliorum casus. intende miserias eorum
quibus acerbi aliquid acciderit. et dum
tibi aliena pericula memoras. mitius tua
portas. Aliorum enim exempla. dolorem
releuant. alienis malis. facilius consola
tur homo. Quid incusas acerbissima
tua decreta. quid causas tui periculi tan
tum luges. Non sunt noua tua suppli
cia. habes exempla calamitatis. Quan
ti tales casus. quanti talia pericula per

tulerunt. Pacienter ab uno ferendum est.
quod multis accidit tolerabile. pena huius
uite breuis est. & qui affligit. & qui affligitur
mortalis est. Tribulacio huius tempo
ris finem habet. transeunt omnia seculi hu
ius. nec permanent. Omne quod uenit sta
re non potest. nichil est diu. nichil tam lon
gum quod non in breui finiatur. Habent sub
celo finem suum omnia; impossibile est ut
homo sis & non gustes angustias; dolor
& tristicia omnibus communia sunt. omnia
in hoc seculo euentu simili sustinemus.
Nemo in perpetuum expers mali est. ne
mo est qui in hoc seculo non doleat. nullus
est qui in hac uita positus non suspiret;
malis omnia plena sunt. Uita ista la
crimis plena est. uita ista a fletibus in
choat; qui nascitur a fletu incipit ui

uere. flentes proicimur in hanc miseram ui
tam. ipse ortus. sequencium dolor est et gemi
tus. Impone ergo tibi racionem. preualeat
uel racio. tempera animum racione. uim tan
ti meroris reprimat racio. confirmato
animo. nullum periculum pertimescis. Opor
tet nos per multas tribulaciones introire
in regnum dei. Non sunt condigne passiones
huius temporis. ad futuram gloriam. Quod
in presenti est momentaneum est. et leue tri
bulacionis in nobis. quod eternum est supra
modum est. pondus excellens glorie.
Utilis est tribulacio. utiles sunt uite
huius pressure. malorum prauitas non te
occidit sed erudit. prauorum aduersitas
non te deicit sed extollit. humana tempta
cio arguit te non interficit. Quanto e
nim in hoc seculo frangimur. tanto

imp̄petuū solidamur. quanto inpre
senti affligimur: tanto infuturo gau
debimus. Si hic flagellis atterimur.
purgati iniudicio inuenim̄. Semper
ds̄ hic uulnerat. quos adsalutē p̄pe
tuā p̄parat. In fornace p̄batur au
rū. ut sordibus careat. tribulationis
camino purgaris. ut purior pareas.
p̄secutionis igne c̄flaris. ut omni
peccatox. sorde purgeris; adp̄bacio
nē sunt omīa ista que sustines. Non
ḡ murmures. n̄ plasphemes. n̄ dicas.
quare sustineo mala. cur affligor.
ut q͗d mala pacior. s; magis dic.
peccaui & ut erā dignus n̄ recepi.
ęqualē uindictā peccati mei n̄ sen
cio. minus me p̄cussum quā mere
bar agnosco. iuxta modū criminis.

minor ē retribucio ulcionis. scdm
meritū peccator. dispar ē causa pena
rū. n̄ sunt tanta supplicia. quanta
extiterunt peccata. Qui enim in fla
gellis murmurat. plus dm̄ irritat.
furorē dī amplius puocat. irā dei
indignantis plus sibi exaggerat.
Qui uero aduersa pacienter tole
rat. dm̄ cicius placat. Si enim uis
purgari. in pena te accusa. & dei
iusticiā lauda. Ad purgationem
tuā pficit. si ea quę pateris. ad iusti
ciā dī retuleris. si pirrogata mise
ria. humilis dm̄ glorificaueris. Cor
ripit enim te ds̄. flagello pię casti
gationis redarguit. exerit inte disci
plinā. & qui parcendo te ad se puo
cabat. feriendo clamat ut redeas.

Cogita homo q̄s libet mundi crucia
tus. intende animo quascūq; scli pe
nas. q̄s cunq; tormentorū dolores. q̄s
cunq; dolorū acerbitates. Cōpara hoc
totū gehennę. & leue ē omē q̄d pate
ris; si times. illas pęnas time. Iste enim
tēporales sunt. ille ęt̄ne. istę finē habent.
ille ppetue sunt. in istis moriendo. tor
menta recedunt. in illis moriendo. eter
nus dolor succedit. Si enim cuersus
fueris. emendatio ē q̄d pateris. Conuer
sum namq; flagella a peccatis absoluunt.
cuerso. instantes plagę pficiunt ad pur
gationē. Qui enim hic castigat corri
git. illic liberat. q ū sub flagello n̄
corriguntur. & tēporali pena & ęt̄na
damnantur. & in hoc prius iudicantur
sclo. & illic denuo in futuro. His

duplex dāpnatio ē. gemina his ꝑcus
sio ē. q̄a & hic habent initiū tormento
rū. & illic ꝑfectionē pęnarū. Scito
autē o homo nullū t̄ aduersari po
tuisse. n̄ ds̄ potestatē dedisset. nec ha
buisset in te potestatē aduersarius.
n̄ ꝑmiserit ds̄. Uniuersa quę t̄ acci
dunt. absq; dī n̄ ueniunt uoluntate.
iniquor. potestas sup̄ te. ex dei datur
licentia. qui tibi aduersantur. dei
c̄siliū faciunt. manus dī te ad pęnā
tradidit. indignatio dei te affligere
iussit. ipse iratus iussit te mala om̄ia
experiri. Nam id q̇d infirmaris. q̇d
corporis morbis afficeris. q̇d languor.
stimulis cruciaris. q̇d passionib; ani
mę quateris. q̇d mentis angustia tor
queris. q̇d crassante inpugnatione

in spiritu agitaris. et hoc ipsum pro peccato tibi
diuine iusticie clementia irrogat. et
ipsum pro culpa tibi iudiciaria infer
tur sententia. Omnis enim aduersitas
rerum. delictorum tuorum meritis excitatur.
tua contra te dimicant arma. sagittis
tuis confoderis. telis tuis uulneraris.
Per que enim peccasti. per hec et torque
ris. secutus es carnem. flagellaris in
carne. in ipsa gemis in qua peccasti.
in ipsa cruciaris. in qua deliquisti.
ipsa tibi est censura supplicii. que fuit
causa peccati. unde corruisti ad iu
dicia. inde luges tormenta. Discu
te conscientiam tuam. intende mentem
tuam. examina te. loquatur tibi cor tu
um. considera meritum tuum. Iuste ar
gueris. iuste flagellaris. iusto iu di

cio iudicaris. p̄cella iusta te c̄terit.
iusticię pęna te p̄mit. Nichil enim
boni agis. nichil rectū. nichil ęquū.
nichil iustū. nichil scm̄. in te nichil
pudoris. nulla memoria dignitatis.
nichil dō dignū. Cottidie peccas.
cottidie laberis. cottidie preceps
in deterius uadis. Elatio tua non
resedit. sup̄bia tua n̄ deponit. tumor
et iactancia n̄ cohibent. Rapit te
quoq; furor. inflammat ira. clamor
excitat. cōmouet indignatio. para
tus semp̄ ad irā. supra modū irasce
ris. supra mensurā animi furore mo
ueris. Zelare bonos. inuidere me
liorib; solitus. alienis felicitatib;
emulus. alienis uirtutib; semp̄ inui
dus. Cui unquā non detraxisti.

que non lacerasti. cuius n̄ obruisti ui
tā. cuius n̄ iactasti in famiā. Fallax
incōstans. inuidus. auarus. tenax. ste
rilis. inhumanus. infructuosus. non
ē in te ulla mīa. Cecidisti in cōcupis
cencias scli. defluxisti in cupiditati
bus mundi. flagras in terreno amore.
cōgeris res perituras. nescit saciari cu
piditatis tuę sitis. nouis te cottidie
peccatis inuoluis. nouis facinoribus
uetera auges. non diluis scelus. s; dilá
tas. nec sacias unquā flammā libidi
nosę cōcupiscencię. O te infelicē. n̄
pudet ꝑ multas asꝑgi libidines. cor
ruptus. luxuriosus. adulter. sic in libi
dine ꝑduras. in flagicio ꝑseueras. sic
in luxuria ꝑmanes. sic in carnali a
more ꝑsistis. Heu quā diu. ad quem

finē. quousq; te effrenata trahet lux
uria. Errabas homo. iā tandē pec
care quiesce. iā tandē desine absce
lere. aliquando mores malos cōmu
ta in melius. Cur in peccatorum sordi
bus permanes. cur in uoluntate peccan
di persistis. Noli desperare miser. de
malo iā mutare in melius. pone pec
catis finē. pone legē nequicię. habe
at culpa modū. habeat iniquitas ter
minū. delictorū tuorum considera mag
nitudinē. culpas tuas saltē uel uer
beratus agnosce. HOMO;
Heu infelicē me. heu miserū me.
Nesciebā quod per mea iniquitate hęc pa
pecior. ignorabā quod pro meo merito
iudicor. Quod istud iudiciū de me
a sit iniusticia. tu michi manifestas

ti. tu michi indicasti. tu m(ihi) notu(m) fe
cisti. p(er) te cognoui q(uo)d nesciebam. Iam
p(ro)certo scio. iam certu(m) habeo. iam me
non latet. manifestu(m) michi e(st). satis
m(ihi) e(st) cognitu(m). p(er)pensum m(ihi) est. satis
iam exploratu(m) michi. occultu(m) iam n(on)
est m(ihi). iam non e(st) m(ihi) ambiguu(m). iam non est
absconditum. RATIO;
Inde e(st) o homo. inde om(n)is ista calami
tas. inde e(st) ista acerbitas. inde est ista
crux. inde e(st) ista pena. inde est ista e
rumna. Ex te natę sunt causę peccato(rum)
tuo(rum). n(on) ex aliquo casu. n(on) ex quolibet
euentu. n(on) ex quolibet fortuitu. Iste
languor p(ro)prię culpę e(st). ista egritudo
p(ro)prię iniquitatis est. An aliud tibi ui
detur. an aliter putas. an alit(er) existi
mas. an alit(er) sentis. an aliud c(on)tueris.

an aliud iudicas. an aliud deputas?
HOMO. Nichil sane. nichil prorsus. nichil penitus. nichil omnino. nichilominus. nichil habeo quod contra dicam. cedo ueritati. negare non possum. fateor uerum esse. Quis hoc dubitet? quis istud ambigat? quis ista neget?
RATIO. Si ita est. si ita estimabis. si certum habes. si perpensum est. si exploratum est. aufer a te iam uitium. crimen remoue a te. a uanitatis te malo coerce. a uitio et a peccato te retrahe. fuge iam uitii maculam. fuge turpitudinem uitę. puritate uitę. maculas ueteres ablue. HOMO. Bene dicis. bene doces. bene instruis. bene admones. bene persuades. bene instituis. Sed ego optabam a peccati nexu re-

solui. cupiebã ac̄suetudine mala re
trahi. desiderabã a uitio recedere. que
rebã usum nequissimũ superare. Sed he
u difficile ẽ prauã consuetudinẽ uin
cere. prauus usus uix abolitur. assidu
a c̄suetudo in naturã uertit̃. assiduus
usus in nature uitiũ uertit̃. animus sceleribꝰ
astrictus. diuelli ab eis uix potest. tan
ta sunt mea uitia. ut uix erui possint.
uix credo peccata mea ullo spatio tẽ
poris exolescere. ultro me miserũ an
tea uitiaui. spontaneo me dudũ stu
dio pollui. ꝓprio me prius arbitrio
ꝑdidi. ꝓpria uoluntate me macula
ui. Bonus erã. sponte ad peccatũ di
lap sus sum. liber erã. sponte
mea factus sum debitor mortis. In
felix ego. peccatũ sponte in prim⁹

ipse patraui. ego prim' occasionē pec
candi amplexus sum. Hunc peccati
usu astrictus detineor. mala c̄suetu
do me sibi grauit̄ implicauit. usus pec
candi necessitatis uinculis me astrinxit.
A delicto discedere uolo nec ualeo. quę
ro a lapsu resurgere & n̄ ualeo. usu re
sistente. trahor boni amore. retrahor
malę c̄suetudinis lege. Longa c̄suetu
do ius sibi & legē fecit. longus peccan
di usus me sup̱atū obtinuit. peccata
mea c̄suetudine duruerunt. uolo a
gere bonū. sed desideria c̄sueta non
sinunt. Consuetudine peccandi. quan
do nescio sic delinquo. peccati usum
& quando n̄ opto incurro.
Uolo agere bona. sed desideria con
sueta non sinunt. Repugnante car

nali c̄suetudine: implere bona non
ualeo. prauo usui contra ire nitor.
sed carnis desiderio aggrauor: Ad
iusticiā me amor erigit. s; ad pec
catū c̄suetudo c̄stringit. RATIO; R
Relucta c̄tra malā c̄suetudinem.
c̄tra c̄suetudinē peccandi tota uir
tute repugna. uince usū carnalē.
etiā quā uis cū dolore. quā uis cum
difficultate: ꝑniciosam c̄suetudinē
uince. quā uis cū dolorē usui malo
resiste. Propone tibi aduersus car
nis p̄sentis ardorē. futuri supplicii
ignē. super ęstū libidinis. recor
datio ęterni incendii. memoria
ardoris gehennę: ardorē excludat
luxurię. fornicationis pęnā. met'
grauioris supplicii uincat. fortior

dolor: dolorē minorē exsuperet.
Pacientī leuiora portabis. si gra
uiora fueris recordat᷒. Uersetur
etiā ante oculus tuos imago futu
ri iudicii. ꝓuide que post modū
eris passurus. futurā dī sententiā
cogita. futura dī iudicia sup̄ te for
mida. terreat te gehenne metus.
terreat te futuri iudicii sentencia.
reuocet te penarū terror a culpa.
Uite tue cottidie t̄minū intuere.
omni hora habeto mortē p̄ oculis.
ante oculos tuos tenebrarū semp̄
uerse- -tur aduent᷒. de morte tua
cottidie cogita. finē uite tue
semp̄ c̄sidera. Recole semp̄ diē
mortis incertū. esto sollicitus. ne
subito rapiaris. cottidie dies ulti

mus appropinquat. uita nostra cotti
die dies aufert. cottidie ad finem
tendimus. cottidie uia uite transi
mus. ad mortem cottidie properamus.
ad uite terminum cottidie tendimus.
momentis decurrentibus ad finem
ducimur. Nescimus quid hodie nobis
contingat. nescimus quando extremum
tempus nobis adueniat. ignoramus
si hac nocte animam nostram condicio
mortis reposcat. finis noster no
bis absconditus est. uenturi exitus
ignorantia nobis incerta est. inpro
uisus est mortis occursus. incertus
est euentus. et finis omnium. Dum nes
cimus. repente mors uenit. dum
non estimamus. inprouisi tollimur.
dum ignoramus. repente subtrahimur.

Timeamus ne dies illa tanquã
fur nos cõprehendat. ne nos
turbo diuini iudicii dũ ignora
mus diripiat. ne nos repentinus
interitus auferat. ne ignorantes
subita calamitas cõprehendat.
Sp̄s qui ad peccandũ succendit.
peccantē subito rapit. quos uiuen
tes inflammat. morientes subito
deuorat. qui inflectit ad uicia.
ptrahit subito ad tormta. Quan
tos ad penã mortis inpulsa cala
mitas trahit. quantos inpulsus
exitus rapit. quanti subito subtrac
ti deficiunt. quanti dũ mori n̄
existimant auferunt. quanti ad
mortē subito rapiuntur. quanti
repente ad ętna supplicia dedu

cuntur. Aspice q° ex alieno torm̄
to q°d timeas. respice in alieno ex
itio q°d pauescas. uita foueā in q̄
uides corā te aliū cecidisse.
picula aliena inte ptimesce. alie
nos casus. tua fac esse picula. Mo
rientis uocatio. tua sit em̄datio.
aliorū pdicio. tua sit caucio. Re
trahat te a peccato impiorum interitus.
abstrahat te a culpa peuntiū pena.
delinquentiū finis. te corrigat.
repborū interitus. te adducat ad pe
nitentiā. iniquorum pena. ad tuā sa
lutē pficiat. Quod male fecisti.
dū potes emenda. dū potes auiti
o et peccato te reuoca. dū tēpus
ē clama. dum datur t̄ spaciū lu
ge. dū est licencia penitere. festi

na dū potes. plange dū ad huc ani
ma uersat᷑ in corpore. dū ad huc ui
uis. remediū tibi pfuturū acquire.
pri us quā te dies mortis preueni
at. priusquā te pfundū abyssi ab
sorbeat. priusquā te infernus rapi
at. ubi iā nullus ē indulgentie lo
cus. ubi nulla penitencie patet li
bertas. nulla correctionis datur
licencia. ubi nullus ē ad confessi
onē recursus. aduenia nullus re
gressus. HOMO. Verū
dicis. uerū loqueris. narras michi
qͦd oportunū ē. informas me qͦd
michi magis expediat. ego scio.
noui. didici istud. Nichil est meli
us. nichil ē gratius. nichil ē accep
tius. nichil iocundius. nichil me

magis delectat. nichil me magis
gratificat. Id solū quero. id tan
tū me scire uolo. id nosse tantū
modo cupio. si ē spes in cōfessione:
si ē fiducia. si ē remissio. si ē uenia.
si ē indulgencia. si ē locus indul
gencię. ꝑ penitenciā regredi ad
Est plane. RATIO; iusticiā.
ē prsus. ē utiq;. ē ꝑfecto. ē ꝑcul
dubio. Confessio sanat. cōfessio ius
tificat. cōfessio peccati ueniā do
nat. Omīs spes in cōfessione cōsistit.
in cōfessione locus misericordię
ē. Certissime q̄ crede. nullo mo
do hesites. nullo m̄ dubites. nul
latenus de mīa dī desperes. ha
beto spē in cōfessione. habeto fi
duciā. n̄ desperes salutē. si ad

meliora c̄uerteris. non desperes
remediū sanitatis. Qui enī ueniā
de peccato desperat. plus se de
speratione quā de cōmisso sce
lere dānat. desperatio auget
peccatū. desperatio peior est om
ni peccato. Corrige g̊ te & indul
gentię habeto spem. depone
iniusticiā. & spera uitā. depo
ne iniq̄tatē. & spera equitatem.
Nulla tā grandis ē culpa. quę
n̄ habeat ueniā. Quāuis peccator
sis. quāuis sceleratus. quāuis cri
minib; infandis obpressus. n̄ de
negatur tibi penitencię locus.
facile penitentib; diuina cle
mentia subuenit. ꝑ penitentiā
indulgentia datur. ꝑ peniten

tiā delicta om̄ia absterguntur.
HOMO. Heu miserū me. spē
ꝑdiderā. fiduciā amiserā. diffiderā
animo. fractus fuerat animus in
desperatione. pene cciderat ani
mus. Iam regressus sū ad spē. iam
recepi fiduciā. spē indulgentię
iā habeo. de pietate spero. de bo
nitate dī n̄ dubito. habitabo iā
in spe. erexit me ad spē pietas
dī. dedit m̄ spē uitę & penitentię.
Si ds̄ q̄ ꝓsperaverit m̄. si in auxiliū
m̄ accesserit. si ad implendū me
q̄d cupio adiuuerit. hoc facere
decreui. hoc statui. defixū hoc a
nimo meo ē. euelli hoc ab animo
meo non potest. RATIO.
Ds̄ tibi om̄ia optata tribuat.

ds uotis tuis faueat. ds uotorū tu
orū te cōpotē faciat. ds uoluntatē
tuā inbonū pficiat. ds uota tua
cfirmet. ds uotis tuis suffrage
tur. ds tibi qd optas ccedat. ds
t uota tua accidere faciat. om
nia deo fauente agas. Si g cor
di ē. si uoluntati ē. si uoti est. si a
nimi ē. si desiderii ē. ora iā. pete.
obsecra. n̄ taceas. erūpe in uo
cē. exclama fortit. plange ini
quitates tuas. mala scelerū tu
orū deplora. que praua gessisti.
flendo cōmemora. quę illicita
commisisti. lacrimis ablue. De
plorata scelera dilui solent. Re
atus tui dolorē plange. pęnam
tu...am flendo agnosce. lamēta

penitencie te lauent. meroris un
da te irriget. cōpellat te plange
re fluuius lacrimarū. H O M O.
Heu mͪi infelix anima. in tantis
peccatis. in tantis criminib9. in tā
multis iniq̇tatib9 qͥd primū plorē.
qͥd primū p̄angā. que luctū pri
us. quas lacrimas sumā. Non suf
ficit referre memoria. tantorū
criminū gesta. peccata quoq; me
a mͪi sensum doloris tulerunt. la
crime ebetudine cordis coagula
te. obriguit animus. nullo merore
cōpungitur. anima mea in stuporē
cōuersa ē. insensata facta ē anima
mea. O lacrime subduxistis uos.
Ubi estis fontes lacrimarū. ubi es
meroris unda. ubi estis lamenta.

Redite obsecro lacrime. mouemini
in fontes lacrimarum. aspergite me
fletibus. fluite super faciem meam. humec
tate maxillas meas. genas meas ir
rigate. date mihi planctum amarum.
Inter omnes enim grauius corrui. in
ter omnes deterius cecidi. omnium impi
orum penas scelere meo uici. tartarea
tormenta uix malis meis sufficiunt.
Non est peccatum super peccatum meum.
non est iniquitas super iniquitatem meam.
nequiorem me cunctis peccatori
bus penso. comparatione mea nullus
iniquus est. Iuste penas debite infe
licitatis exsoluo. iuste tantis suppli
ciis coerceor. ex meo peccato mala
mihi omnia aduenerunt. deus iuste ista
in me infligit. iusto iudicio repen

ditur· peccatis meis cõgrua uicissitu
do. minus tamen mihi retribuit͂ quã
ipse deliqui. peccatorũ meorum minus
uicissitudo rependit͂. plagis meis
culpa durior inuenitur. leuior ẽ
peccato meo pena damnationis
meę. grauius est qđ admisi. leuius
qđ tolero. grauior ẽ culpa quã feci.
minor uindicta quã pfero. Penso
malũ qđ gessi. & non ẽ tantũ qđ pa
cior. leuior ẽ plaga mea. ponde
re peccatorũ meorum. Aliud est
prsus. aliud qđ amplius me affligit.
qđ me magis cõtristat. qđ me ma
gis pturbat. qđ me magis terrifi
cat. cui simile malũ nullũ ẽ. cui
incõparabilis omĩs pena ẽ. qđ om
nib; suppliciis antefert͂. qđ ante

cellit cuncta tormenta. quod exsu
perat omnia mala. RATIO;

Heu anima. quid est quod multum me
tuis. quid est quod te magis corripit.
quid est, quod amplius ad mesticiam impel
lit. quid amplius reformidas. quid
amplius pauescis. quid amplius me
tuis. HOMO; Metuo diem
iudicii. metuo diem tenebrarum.
diem amarum. diem durum. Perpendo qui
dem malum quod tolero. sed amplius
quod restat formido. Lugeo que
in hac uita iam pacior. sed post hanc
ne grauiora paciar pertimesco.
Sentenciam licet iam tolerem in pena.
tormenta tamen gehenne formido
ex culpa. iam presens pena me laniat.
sed futura magis conturbat. gra

uia sunt que sustineo. grauiora inp
petuo timeo. de p̄sentib' quidē penis
doleo. s; de futuris āplius ingemisco.
Succurre m̄ ds̄ m̄s ante quā mori
ar. ante quā me mors p̄ueniat. an
te quā tartara rapiant. ante quam
me flāma c̄buret. ante quā tenebrę
me inuoluant. Subueni p̄us quam
ad tormēta p̄perē. prius quā gehen
ne ignib' deuorer. prius quā sine
t̄mino crucier. Reus enī timore iu
dicii tui t̄reor. pauore peccati irā
tuā formido. inmanitate sceleris
examen tuū trepidus c̄sciencia me
tuo. Si enī iustus uix saluabit̄. ego
impius ubi ero? Quid faciā. dū ue
nerit tremēdi formido iudicii?
Cum examen iudicii uenerit. q̄d

respondeā. Quid ero dicturus. cū
ante tribunal xp̄i fuero p̄sentat.
Ue die illū. quando peccaui. ue di
em illū quando transgressus sum.
ue die illū. quando malū exp̄tus
sum. Utinā non illuxisset m̄. utinā
n̄ fuisset exort⁹ sup̄ me. utinā sup̄
me n̄ apparuisset. O dies detestan
da. ó dies abhominanda. ó dies pe
nitus nec dicenda. que me in hoc
sclm̄ p̄tulit. que m̄ claustra ape
ruit part⁹. que ort⁹ mei ostia re
serauit. Dies illa a luce in tenebras
p̄mutet̄. p̄funda illā caligo c̄fun
dat. ęt̄na illā cecitas obruat. a
mittat tēporis statū. om̄is memo
ria ei⁹ extinguat̄. nullis digna se
culis memoret̄. Melius m̄ fuerat

non esse ortum. melius non fuisse genitum.
melius non fuisse in seculo procreatum. quam
nunc perpeti cruciatus. Flete me cę
lum et terra. luge me omnis creatu
ra. plorate me omnia elementa. inge
misce super me universum genus. et quo
potestis uitę sensu. super me lamentum
effundite. Peccaui enim crudeliter.
lapsus sum fortiter. cecidi grauiter.
corrui miserabiliter. Nullum inuenitur
peccatum. cuius sordibus non sim ego co
inquinatus. nullus est morbus uitiorum. a quo
non contraxi contagium. nulla sordium
sentina extitit. que in me mise
rum non confluxit. Probrosus. scele
ratus. flagitiis cunctis obrutus. innu
merabiliter frequentaui inpudici
tiam fęditatis. Ut bene uiuerem

ultro pmisi. q̄d pollicit̄ sū nunquā
seruaui. semꝑ ad peccatū meū redii.
semꝑ delicta mea iteraui. priorib;
scelerib; semꝑ deteriora c̄iunxi. nū
quā in melius mutaui mores. nūquā
a malis factis recessi. Plurimos etiā
maculaui me ꝑdens. plurimos pra
uis morib; in iniquitatē ꝑuerti. sce
lere meo multę animę ꝑierunt. ex
ēplis uitę meę multi subuersi sunt.
Ego multis causa maloꝝ fui. ꝑ me
multoꝝ ppositū maculatū ē. ꝑ me
nomen laceratū ē s̄citatis. Orate
ꝑ me om̄s s̄ci uiri ad dn̄m. obsecra
te ꝑ me om̄s plebs s̄coꝝ. implorate
ꝑ me om̄s electoꝝ chorus. si forte
misereat̄ mei ds̄. si forte recipiat
me. si forte deleat peccatū meū.

si forte auferat iniquitatem meam. si mi
sericordiam prestet mihi. Iratus est enim su
per me nimis. compleuit furorem suum in
me. effudit iram indignationis suę su
per me. propter multitudinem iniquitatis meę.
quia creuerunt auersiones. quia mul
tiplicatę sunt preuaricationes. Ue mihi
quia consumptus sum. ue mihi quia defecit
anima mea. afflicta merore. contrita
luctu. extenuata gemitu. Quis mi
serebitur tui anima. quis consolatur te.
quis dabit lamentum pro te. Magna
est sicut mare contricio tua. afflictio
tua sicut pelagus seuiens. dolor
tuus quasi fluctus tumens. Que
tempestas non irruit super te.
que procelle non acciderunt
tibi. Plena es fluc

tib⁹. plena es tēpestatib⁹ o anima.
Omis moles molestiarū omīs turbu
lentissime tēpestates sup̄ caput
tuū sonuerunt. Ubi es custos ho
minū. ubi es animarū redēptor.
ubi es pastor. Cur spreuisti me.
cur auertisti faciē tuā a me. ut q̄d
longe fact⁹ es a me. cōsolator ani
mę meę. Reuertere iā ds̄ mi. n̄
me obliuiscaris in finē. n̄ me in
ppetuū deseras. n̄ pdendū me in
potestate demonū derelinquas.
Licet offensa sit grā. tu autē
clemens. tu pius. tu multę mise
rationis. nullū relinquis. nullū
spernis. nullū detestaris. nullū
recludis a miā. s; ultro ferens
clementiā. peccantes exspectas

ut redeant. Quanti enim scelera
ti. quanti luxuriis dediti. quan
ti concupiscenciis saginati. bonita
te tua ad indulgenciam perueniunt.
Ostende in me clementiam tuam. pa
teat mihi uenia. pateat indulgen
cia. non abneges unum quo plurimos es
consolatus. Scelera mea non defendo.
peccata mea non uendicabo. displicet
mihi quod feci. displicet quod peccaui. of
fensam fateor. errorem meum confiteor.
culpam agnosco. uocem confessionis aper
io. Suscipe queso merorem confiten
tis. attende uocem deprecantis. audi
uocem peccatoris clamantis. Pecca
ui. deus miserere mei. peccaui. deus
miserere mei. peccaui. deus propicia
re mei. parce malis meis. ignosce

peccatis meis. indulge sceleribus
meis. deleat culpas meas gr͞a tua.
sana animā meā quia peccaui tibi.
Si enim iniq̄tates recordaberis.
quis sustinebit. Ad examen tuū.
nec iusticia iusti secura ē. Quis e
nim iustus. q̄ se audeat dicere si
ne peccato. Quis p̄sumit corā te
aliquid de iusticia. Nullus enim
hominū absq; peccato. nullus mun
dus a delicto. Ecce int̄ sc̄os nemo
inmaculat᷒. ecce q̄ seruiunt d̄o n̄
fuerunt stabiles. in angelis rep
ta ē prauitas. stelle n̄ sunt mun
de corā te. celi n̄ sunt mundi in c̄
spectu tuo. quanto magis ego ab
hominabilis. & putredo. & filius
hominis uermis. qui hausi quasi

gurges peccatū. & bibi quasi aquas
iniqtatē. qui cōmoror inpuluere.
q habito indomo lutea. qui t͂renū
habeo fundamētū. Memorare do
mine que sit mea substancia. memto
quia t͂ra sum. memto quia cinis &
puluis sū. Operi manuū tuarū por
rige dexterā. c͂sule infirme ma
terię. succurre carnali fragilita
ti. infirmę c͂dicioni. pateat gressꝰ
salutis. Patent t͂ uulnera mea. co
rā te ē egritudo mea. tu uides qn
tū sauciatꝰ sū. & languidus. medi
cinā qua sanes tribue. medelā qua
cures impende. refice infectum
uicus. reforma corruptū pecca
tis. Extingue inme flāmā c͂cu
piscencię. iacula ignita diaboli

me ultra n̄ penetrent. n̄ exardes
cant in me ulterius. Tu enim scis
tēptaciones quas porto. tu scis
fluct⁹ quos pacior. tu nosti tem
pestates quas tolero. ubi lapsus
sū. ubi defluxus sū. ubi infelix di
mersus sū tu scis. Incurri enim
negligens in ruinā. corrui incau
tus in turpitudinis foueā. descen
di in pfundū maloꝝ miser. ieci ani
mā meā captiuā. Ab inferis erue
me. de inmanissima abysso. n̄ me
ccludat pfundū. non m̄ deneget
exitū. Ecce dies metuendus im
minet. dies ultionis appꝓinquat.
instat limen uitę. iā nichil sup
est m̄ nisi tumulus. iā nichil sup
ē m̄ pret̄ sepulchrū. Parce m̄

ante quã eã munda me ante quã
ab hac uita egrediar. solue pri
usquã moriar. peccatorum meorum uin
cula. RATIO. Commot(us)
sũ ad lacrimas tuas. ad flet(us) tuos
cõpunctus sum. lamitacio tua me
resoluit. lamitatio tua lacrimas
michi exegit. lamitando ad lacri
mas me coegisti. lamitando ad fle
tũ me cõmouisti. ad lamitũ tuum
lacrimas fudi. ad planctũ tuum
lacrimis resolut(us) sũ. Deus tibi opta
ta tribuat. d(eu)s tibi ueniã tribuat.
d(eu)s culpas tuas parcendo ignoscat.
peccata tua d(eu)s a te suspendat. pec
cata tua laxando dimittat. cri
minũ tuorum maculas absoluat. ab
omni mala te labe detergat. libe

ret te ab omni imminente peccato.
Age itaq; iam ut oportet. age ut de
cet. age ut dignum est. age ut rectum
est. age ut equum est. Propone ulteri
us ut non pecces. ne ultra delinquas
statue. caue culpas tuas iterare. ca
ue mala tua repetere. ac uitium
ex quo excidisti ne reuoces. que de
liquisti ne iteres. transacta mala
non repetas. post lapsum denuo non
delinquas. non te polluas post lauacrum.
post penitencie luctum non redeas
ad peccatum. non denuo committas de
plorata delicta. non rursus facias
quod iterum plangas. nec culpam pro
qua ueniam postulas iterare. Irrisio
Inanis penitencia est quam culpa
sequens coinquinat. uulnus iteratum

tardius sanatur. Frequentius peccans
et lugens. ueniam uix meretur. Nichil
prosunt lamenta. si replicentur pec
cata. nichil ualet ueniam a malis
poscere. et mala denuo iterare.
Persiste ergo in confessione. et sta in
penitencia fortiter confirmatus.
uitam bonam quam cepisti tenere
non deseras. propositum uite bo
ne conserua. Tunc erit perfectum
opus. si in finem usque durauerit.
Iam iugiter beatus eris si perman
seris. Salus perseuerantibus promitti
tur. premium perseuerantibus datur. Beati
qui custodiunt et faciunt iusticiam
in omni tempore. Non est beatus qui bo
num facit. sed qui incessanter facit. Qui
enim perseuerauerit usque in finem.

hic saluus erit. EXPLICIT LIB
PRIMUS. INCIPIT LIB SCD̄S.
ORATIO.

QUESO
TE ANIMA. DE
precor te. implo
ro te. nequid ultra
leuiter agas. neq(ui)d in
c(on)sulte geras. ne temere
aliq(ui)d facias. ne repe
tatur malu(m). ne renascatur peccatu(m).
ne redeat iniq(ui)tas. ne recurrat
malicia. ne denuo exoriatur
nequitia. ne resumat iniusticia
uires. Scito homo temetipsu(m).
scito q(ui)d sis. scito cur ortus sis.
quare natus sis. inque(m) usum sis ge
nitus. quare sis factus. qua con

ne recidiuas

dicione sis editus. ad quam rem sis
in seculo procreatus. Memento condicio
nis tue. esto quod factus es. qualem
te deus fecit. qualem te factor condi
dit. qualem te creator instituit.
Serua rectam fidem. tene sinceram de fide
fidem. custodi intemeratam fidem.
maneat in te recta fides. sit in te
incorrupta confessionis fides. nul
la te insipiens doctrina decipi
at. nulla religio peruersa corrum
pat. nulla prauitas a fidei soci
etate auertat. Nichil temere ne temere de
de xpo loquaris. nichil de deo xpo loquaris
prauum uel impium sencias. nichil
peruerse sentiendo in dilectio
ne eius offendas. Esto
in fide iustus. habeto

in fide recta c̄uersatione scām.
quē inuocas fide. non ab neges
ope. ab omnib' quę lex uetat absti
ne. omīa quę scriptura p̄hibet ca
ue. nichil c̄tra p̄ceptū dn̄i facias.
Uiue in bono. nullo adiuncto ma
lo. bonos mores nulla c̄uersatio
praua coinqnet. opa recta sinis
tra facta n̄ maculent. n̄ delinqas
in ope. qui in fide p̄fect' es. fidem
turpit̄ uiuendo n̄ polluas. fidem
integrā prauis morib' n̄ corrūpas.
n̄ admisceas uirtutib' uitia. n̄ ad
iungas bonis malū. malū mixtū
bonis. c̄taminat plurima. Unum
enim malū multa bona p̄dit.
qui in uno peccauerit.
scito eū omnib' uitiis

Fac opa sedm̄ fide

Unū malū oīa bōa anichilat

Fac opa sc̄d̄m fidem

subiacere. Per unu͞ peccatu͞. multę
iusticię peunt. punu͞ malu͞ multa
bona posse subuerti. Sed c͞stat, in
id q͞d delectat corpus animu͞ non
declines. carnali delectationi c͞
sensu͞ n͞ p͞beas. n͞ des anima͞ tuam
inpotestate͞ carnis. Refrena men
te͞ tua͞ abappetitu illius, cor tu
u͞ cottidie discute. cor tuu͞ cot
tidie examina. priuata examina
tione oculoꝝ tuoꝝ discute latebras.
acogitatione noxia custodi ani
mu͞. mente͞ tua͞ turpis cogitatio
n͞ surripiat. discerne cogitatio
nes tuas. Uide q͞d facias. munda
c͞scientia͞ tua͞ apeccato. sit ani
mus tuus abomni pollutione pur
gat᷑. sit mens tua pura. nullę ibi

delectatio corporis siue carnis

custodi mentem & examina

de cogitationibus malis

sordes resideant; sic uitiū abster-
ge a te. ut nec animo quippiam
apud te remaneat. Scito te & de
cogitationibꝰ iudicandū. Ds con
scientias iudicat. Ds n̄ solū carnē
sed & mentē examinat. Ds iudex
& de cogitationibꝰ iudicat animā.
Quando te titillat praua cogita
cio n̄ c̄sencias illi. quando aliqd
suggerit illicitū. n̄ ibi teneas ani
mū. primā peccati suggestionē
c̄tēpne. n̄ sinas eā incorde tuo
manere. quacunq; hora uenerit
expelle illā. ut apparuerit scor
pio. c̄tere eū. calca serpentis ca
put. calca praue suggestionis in
itiū. Culpam ibi emenda ubi nas
cit. inipso initio cogitationis re-

siste: aduersus initium cogitacionis
certa & uinces. caput cogitatio
nis exclude. & cetera superantur.
Si spreueris cogitationem a corde.
non prorumpit in opere. si cogitationi non
consenseris. operi cito resistis.
Quem delectacio non rapit. consensio
non subdit. Non enim potest cor
pus corrumpi. nisi prius corruptus
animus fuerit. dum anima labitur.
statim caro ad peccatum parata
est. Anima enim carnem precedit
in crimine. in nichil que potest caro
facere. nisi quod uoluerit animus.
Emunda ergo cogitationem & ani
mum. & caro non peccat. Si enim
uolueris. uinci omnino non pote
ris. Audi animus que loquor.

ne polluaris luxuria aut alia delectatione
Ne polluaris luxuria aut alia delectatione

auscultа que dico. attende que moneo. Nulla iam immundicia polluaris. nulla libidine maculeris. ab omni te carnis corruptela suspende. ab omni carnis corruptione te extrahe. Luxuria in te ultra non inualescat. libido te ultra non deuincat. custodi a fornicatione corpus tuum. uide ne unquam carnali cogitacione inquineris. fornicatione contaminari deterius peccati puta. omnibus peccatis fornicatio maior est. graue peccatum est fornicatio. fornicatio uniuersa antecedit mala. fornicatio grauior est morte. Melius est enim mori quam fornicari. melius est mori quam libidine maculari. melius est

Singularis
numerus

animam effundere, quam eam per incontinen
tiam perdere. Continencia hominem
deo proximum reddit. continencia homi
nem deo proximum facit. Ubi ista man
serit, ibi et deus permanet. Castitas
hominem cęlo iungit. castitas homi
nem cęlo pertrahit. castitas cęli reg
num promittit. castitas hereditatem
cęli subpetere facit. Libido uero
ad tartarum hominem mittit. ad pę
nas tartari hominem libido perdu
cit. Quod si adhuc carnis moles temptatio siue impugnatio carnis
tias sentis, si adhuc libidinis sug
gestione pulsaris, si animum tuum
fornicationis adhuc titillat me
moria, si te adhuc caro impug
nat, si adhuc te luxuria temptat,
si adhuc libido mutat memoriam

mortis tibi obice. diem exitus tui tibi ppo
ne. finem uite tuę ante oculos tu
os adhibe. Propone tibi futurum iu
dicium. ppone tibi futura tormenta. p
pone tibi futura supplicia. ppo
ne infernię ppetuos ignes. ppo
ne gehennę pęnas horribiles.

De oratione

Ora lacrimis indesinenter. ora iu
giter. precare dominum diebus ac noctibus.
sit sine cessatione oratio. sit fre
quens oratio. sint orationis arma
assidua. oratio non deficiat. insis
te orationi frequenter. incumbe
orationi assidue. geme semper
& plange. surge in nocte ad pre
cem. uigila & ora in nocte. pernoc
ta in oratione & prece. incumbe
nocturnis uigiliis. ad modicum

clausis oculis. rursus ora. Oratio fre
quens diaboli iacula submouet. o
ratio continua diaboli tela exsuperat.
Hec prima est uirtus aduersus temptati
onum incursus. hec prima tela aduer
sus hostium temptamenta. Inmundus
spiritus precis expellitur frequentia.
inmundus spiritus orationis euincitur in
stancia. Demonia oratione uincun
tur. oratione demonia superantur. omni
bus malis preualet oratio. Adime quo
que te saturitate panis. parsimonia — de parsimonia cibi et potus
tuum corpus castiga. ieiuniis et ab
stinencia inserui. pallida ora ge
re. aridum porta corpus. esuri et si
ti. abstine et aresce; non potes tempta
tiones uincere. nisi ieiuniis erudia
ris. Escis enim libido crescit. cib ge.

saturitas carnis luxuriã suscitat.
edacitatis uicio. crescit carnis tẽp
tacio. saturitati libido semꝑ ad
iuncta ẽ. At ɔ̃tra ieiunio libido
restringitur. ieiunio luxuria sup
atur. sequestrata saturitate n̄ dña
bitur luxuria. Abstinencia enĩ car
nẽ superat. abstinencia luxuriam
frenat. libidinis impetũ abstinen
tia frangit. libidinis uirtutẽ ab
stinencia soluit. Siti & fame car
nis luxuriã interfice. fame & siti car
De abstinẽtia uini nis lasciuiã supa. Uino quoque multũ
grauatur mens. uinũ uirus ẽ. preualet
animo. uino luxuria excitatur. ui
no fomes libidinis enutritur. Uenis
uino repletis luxuria in menbris
pullulat. pocula quippe instru

menta luxurię sunt. Ignis enim adiecto fomite. incendium magis crescit. adiecta igni materia. plus augetur flamma. Oculi quippe prima tela libidi nis. visio prima concupiscencia mulieris. Mens enim per oculos capitur. Aspectus namque concupiscenciam nutrit. aspectus mentem illicit. animam titillat. cor vulnerat. Subtrahe ergo visum. reprime oculos a petulancia. non eos defigas in speciem carnis; nullam ad concupiscendum aspicias. nullam hoc animo attendas ut concupiscas; tolle occasionem peccandi. aufer materiam delinquendi. Si vis esse a fornicatione tutus. esto corpore et visu discretus. Corpore quippe se

d' gtinen[tia] ocl'or[um]

Rd

iunctus. a peccati intentione disce
dis. circa serpentem autem positus.
non eris diu illesus. ante ignem consis
tens. et si ferreus sis. aliquando
dissolue ris. proximus periculo.
De assiduitate peccandi
diu tutus non eris. Per assiduitatem ci
to peccat homo. sepe familiari
tas implicauit. sepe occasio peccan
di uoluntatem fecit. sepe quos uo
luptas non potuit. assiduitas superauit.
De otio uitando
Otio etiam deditos. cito luxuria
superat. uacantem luxuria cito preoc
cupat. grauius libido urit. quem
De labore in sistendo
ociosum inuenerit. Cedit autem
libido laboribus. cedit operi. cedit in
dustrie et labori. Libidinem quippe
carnis. sepe labor euicit. Corpus
enim labore fatigatum. minus delec

tat flagitiū. Qua ppt pcaue ociū.
n̄ diligas ociū. n̄ ducas uitā inocio.
fatiga corpus la borib; exer
ce opis cuius libet stu dii. quere
t opus utile. cui animi implice tur
intencio. Cū ope uaca lectioni. ua — d' lcōne & meditatiōe
ca inmeditatione scripturarū. ua
ca inlege dn̄i. habeto indiui
nis libris frequentiā. Assidui
tas legendi sit t. sit t frequens lec
tio. sit cottidiana legis meditacio.
lectione sensus & intellect⁹ augetur.
Lectio. uitę dimittit errorem. lec
tio. amandi subtrahit uanitatē. lec
tio. docet qd caueas. lectio. osten
dit q° tendas. Multū pficis cū le — Flo
gis. si facias tam̄ qd legis. lā si & — d' humilit̄
cętera dona placent. si & alia gr̄ta

sunt. si in uoluntate sunt. si in uoto
sunt. si in bonis cunctis animus est pa
ratus. esto humilis. esto in humi
litate fundatus. esto omnium ultimus.
minimum te fac. nulli te praeponas.
nulli te superiorem deputes; existima
omnes superiores esse tibi. omnium te mi
nimum existima. Inferiorem
te omnibus deputes. quamuis
summus sis; humilitatem tene.
si humilitatem tenueris. habebis glo
riam. Quanto enim humilior fueris.
tanto te sequitur gloriae altitudo. Caue
autem iactantiam. caue ostentatio
nis appetitum. Caue gloriae inanis stu
dium; non te arroges. non te iactes. non te
insolenter extollas. alas superbiae non ex
tendas. elationis pennas non erigas.

nichil de te presumas. nichil boni tibi
tribuas. de iusticie uirtute nulla
elatione superbias. de bonis factis non
attollaris. de bono opere non gloriaris. hu
miliare ut exalteris. ne exalteris hu
milieris. Qui enim attollitur humiliatur.
qui exaltatur deicitur. qui eleuatur prosternitur.
qui inflatur alliditur. quia de excelso grauior
casus est. de alto maior ruina est. Initi
um enim omnis peccati superbia est. Superbia
angelos deposuit. tumor regnum
dissoluit. elatio excelsos deiecit. ar
rogantia sublimes humiliauit.
Humilitas autem casum nescit. humi
litas lapsum non nouit. humilitas num
quam ruinam incurrit. numquam lap
sum passa est humilitas. Agnosce
o homo quia deus humilis uenit. quia

se in forma serui humiliauit. fac
Imitatio xpi — tus obediens usque ad mortem. Ambula
sic et ille ambulauit. sequere exem
plum eius. imitare uestigia eius. existe
uilis. existe despectus. existe abiec
tus. displice tibi. despectus esto apud te
metipsum. Qui enim sibi uilis est. apud
deum magnus est. qui sibi displicet. deo
placet. Esto quasi paruus in oculis
tuis. ut sis magnus in oculis dei. Tan
to enim eris ante deum preciosior. quan
to fueris ante oculos tuos de
verecundia — spectior. Porta quoque semper uerecun
diam in uultu. de recordatione de
licti. porta pudorem in facie com
missi peccati. peccati pudore o
culos tuos attollere erubesce.
incede deposita facie. incede

abiecto uultu. in mesto ore. fatiscen
tes artus cilicium et cinis inuoluat. squa
lentia et tabescentia menbra saccus
operiat. exhaustum corpus. luctuosus
habitus tegat. Terra sit tibi cubile. stra
tus humus. puluis es. in puluere sede. ci
nis es. in cinere uiue. percusso corde.
lugubri ueste. sacco inuolutus. operto
cilicio corpus. semper lugens. semper
merens. semper gemens. semper suspi
ria cordis emittens. Sit tibi conpunc
tio in corde. sit lamentum in pectore.
ad lacrimas esto semper paratus. dili
ge lacrimas. suaues tibi sint lacrime.
delectet te semper planctus et luctus.
planctum et conpunctionem fac tibi sepe.
planctum et lacrimas numquam dese
ras. Tantum sis pronus ad lamenta.

fletu conpuncto

Sis sic pronus ad penitentias
sic fuisti ad peccatum

quantum fuisti pronus ad culpam. qualis
tibi fuit ad peccandum intentio. ta
lis ad penitendum sit deuotio. ita re
uertere: sic in profundum recesseras.
Secundum morbum impertienda est medici
na. iuxta uulnus adhibenda re
media. grandia peccata. grandia
lamenta desiderant. Nulla te res
de peccato securum faciat. nulla tibi
nulla securitas deceptio blandiatur. nul
la securitas decepta penitentię
intentione suspendat. Incessanter
in corde tuo spes et formido consis
tant. pariter in te sint timor atque
fiducia. pariter in te sit spes et metus.
Sic spera misericordiam. ut iusticiam metu
as. sic te spes indulgencię eri
gat. ut metus gehennę semper afflu

gat. Timor enim semper emendat. timor ex
pellit peccatum. timor reprimit ui
cium. timor cautum facit hominem atque
sollicitum. Ubi uero timor non est. ibi disso
lutio uite est. ubi timor non est. ibi perdi
tio est. ubi timor non est. ibi scelerum ha
bundantia est. In infirmitatibus tuis
non contristeris. in languoribus tuis gratias
age deo. Opta animo ualere te
magis quam corpore. ualere te
magis mente quam carne. Aduer
sa corporis. remedia anime sunt.
egritudo carnem uulnerat. mentem
curat; languor enim uitia excoquit.
languor uires libidinum frangit.
Si prosperitas arriserit. non attolla
ris. si aduersitas acciderit. non de
iciaris. si felicitas eluceat. non sis iac

tans. si calamitas contigerit pusilla
nimis non existas. Habeto temperantiam
in prosperis. habeto patientiam in ad
uersis. probari te in dolore cognos
ce. non frangaris. in prosperitate proba
ri te cognosce non extollaris. Equa
lis esto in omnibus. mentem nec gaudi
o nec merore commutes. omnia equa
li iure sustine. ad nullam insolentiam
commuteris. nullus te casus impara
tum inueniat. nullus sit casus quem
meditatio tua non preueniat. Propone
tibi nichil esse quod non accidere possit.
premeditare contra omnia fortuita. fu
turas semper commentare miserias.
in secundis meditare quo pacto aduer
sa feras. ne aliquid aduersum accidat.
semper animo precogita. Sapientis est

periculi providere iacturam; omnia pre
meditata leviora accidunt. exspec
tata mala tolerabilius feruntur. cedit
adversis casibus. consilio prospecta res.
Non mireris cum acciderit. advenien
tes impetus premeditatio frangit. preco
gitatio molestias futuras attenu
at. provisio malorum lenit adventum.
inopinatum autem malum fortius ferit.
Acerba sunt que precogitata non fu
erint. gravia existunt in quibus in
provisi incurrimus. Inprovisa mala gra
vius feriunt. repentinum malum cito
frangit. quod provisum non est vehementer
affligit. Subita maris tempestas
terrorem exsuscitat. impulsus hos
tis male conturbat. inopinatus hos
tis facile opprimit, omnia repen

tina grauiora existunt. que repen
te accidunt grauiora occurrunt.
Et ad bona g̃ & ad mala pp̃ara te
tuũ. & bona & mala ꝑ ut tibi eue
ne rint porta. & aduersa & pspera
ut cumq; occurrerint tolera. q͛d
cũq; eue ne rit mente libera susti
ne. Si sup uenerit iracundia pre
stringe illã. si p̃occupauerit ira
mitiga eam. tẽpera furorẽ. tẽpera
indignationẽ. cohibe animi motũ.
refrena iracundię impetũ. Si non
potes iracundiã uitare. uel tẽpera.
si ñ potes furorẽ cauere. uel cohi
be. Promptior esto ad suscipiendã
quã in ferendã molestiã. Disce
mala magis tolerare quã facere.
disce mala ferre pocius quam

referre. caue ne sis ultor iniuriam
tuam. Esto paciens. esto mitis. esto man
suetus. esto modestus. serua pacientiam. serua modes-
tiam. serua mansuetudinem. stude
pacientię. mansuetudini. despice
obprobria illatę contumelię. irrisio
nes. obprobria. despiciendo exsupera.
dissimulando terrores detrahenti
um calca. contumelias detrahentium
paciencia supera. sagittas contu
melię pacientię clippeo frange.
prepara contra asperum uerbum tole
rantię clippeum. contra lingue gla
dium. prebe scutum pacientię. Quam
uis quisque irritet. quamuis incitet.
quamuis exasperet. quamuis insul
tet. quamuis lacesset. quamuis cruci
et. quamuis criminetur. quamuis ad

lite provocet. quamvis ad iurgium provo
cet. quamvis convicium dicat. quamvis iniu
riam faciat. quamvis afficiat contume
liis. tu sile. tu tace. tu dissimula. tu
contempne. tu non loquaris. tu exerce si
lentium. Iniuriam non respondeas. convici
um non retorqueas. contumeliam non repen
das. tene silentium patientiam. tacen
do citius vinces. Disce a Christo modes
tiam. disce tolerantiam. attende Christum.
et non doles iniurias. Pro nobis namque
passus est. reliquit nobis exemplum. pal
mis enim percussus. flagellis cesus. spu
tis derisus. crucifixus clavis. spinis co
ronatus. cruci damnatus. semper conticu
it. Magna est virtus si non ledis a quo le
sus es. magna est fortitudo. si etiam
lesus remittas. magna est gloria. si cui

potes nocere placas. Quando enim
cruciaris. ppt peccata tua contingit
t. quando iniuriaris. mala tua id
faciunt. Quicquid tibi contingit aduer
sum. p tuo peccato euenire tibi
considera. Consideratione enim ius
ticię dolorem tempera. leuius dolo
rem portabis. si p quibus inferuntur inten
dis. Cum quis derogat tibi tu ora. cum
maledicit tu benedic; maledicen
ti benedictionem oppone. irascentem
pacientia delenire. blandiendo
iracundiam furentis dis
solue. uince nequitiam
lenitate. uince bonitate
maliciam. inimi
cos pacis omni
modestia pla

ca. mala aliq. tuo bono exsupera.
tranquilla mente illatas c̄tumeli
as aperi. aperi tranquillo corde
dolorē iniurię. uulnus quã uis g͡ra
ue sit aptū euaporat. Ual
de enim comedit animū. uulnus
inclusū. Quanto enī magis id te
gis. tanto magis auges. Aperi ergo
hoc grato animo. & n̄ te excru
ciat. Si contristaueris in aliquo fr̄em
tuū. fac illi satis. si peccaueris
in eū. age penitenciā corā illo.
si offenderis quemquā
reppiciare eū p̄ce.
perge uelocit̄ ad reconci
liationē. offensioni tuę
cito ueniā
postula.

n̄ dormias. n̄ reuertaris ad pacem.
n̄ requiescas. n̄ recciliat⁹ fueris fr̄i.
Reuoca eū celerrime dilectionis
affectu. reuoca eū humilitate ad
grām. humilitate illi & affectu ꝓ
sternere. supplici animo ueniā de
p̄care. Petenti te q̄q; ueniā libent̄
indulge. poscenti indulgentiā pla
cat̄ dimitte. reuertentē statim ā
plectere. redeuntē c̄festim benig
na suscipe caritate. Dimitte ut di
mittat̄ tibi. ignosce: ut ignosci tibi
possit; n̄ habebis indulgentiā. nisi
dederis. Et si ille n̄ supplicet. si si
bi dimitti n̄ postulet. si dep̄candi
humilitate n̄ subeat. si peccatum
suū mala c̄sciencia n̄ cognoscat.
tu relaxa excorde. tu dimitte

ex animo. tu gratis indulge. tu ue
niā ppria uoluntate cōcede. dolo
rē in corde n̄ serues. dolorē n̄ reti
neas. aufer a corde fraternā offensi
onē. alienę nequicię n̄ serues do
lorē. Odiū enī a regno dī hominē
separat. a cęlo subtrahit. a parady
so eicit. odiū nec passione adimit.
nec martyrio expiat. nec sangui
ne fuso delet. Quid h' eli referam
ignē. Inuidia cuncta uirtutū ger
mina cōcremat. inuidia cuncta bo
na ardore pestifero deuorat.
Hec pmū sibi nocet. pmū se mor
det. pmo suū auctorē rodit. Inui
dia animę tinea ē. sensū comedit.
pect⁹ urit. mentē afficit. cor ho
minis quasi quedā pestis depascit.

Occurrat q(uo)q(ue) c(on)tra zelu(m) bonitas. ad
uersus inuidia(m) caritas p(re)paretur.
De bono alterius n(on) doleas. de alte
rius p(ro)fectib(us) n(on) tabescas. nullius p(ro)
speritate lacereris. nullius felici
tate crucieris. nullius inuidentiae
facib(us) agiteris. Pace(m) ama. pacem
dilige. pace(m) cu(m) omnib(us) retine. om(ne)s
in mansuetudine & caritate am
plectere. p(ro)ba te amplius ama
re. qua(m) ipse ameris. Non sis in pa
ce inuidus. n(on) sis leuis in amicicia.
retine semp(er) uinculu(m) c(on)stanciae.
Odientes ad pace(m) inuita. discor
dantes ad c(on)cordia(m) reuoca. dis
sidentiu(m) corda. pace c(on)cilia.
Habeto placabilitate(m) mentis.
habeto animi beni gnitate(m). p(ro)mpt(us)

esto in affectu. affabilis in sermo
ne. grato animo affare omnes.
fuge rixas. uita lites. caue conten
tiones. tolle occasionem litis. litem
sperne. uiue in pace semper. in nulla
causa contendas. in nulla actione
decertare studeas. Contencio con
tradictionem exigit. contentio lites
parit. contentio rixas gignit. conten
tio faces odiorum accendit. pacem
cordis contentio extinguit. con
cordiam contentio rumpit. Si ceciderit
rit inimicus tuus noli gratula
ri. in ruina aduersarii noli ex
tolli. ne leteris super inimici inte
ritu. ne ueniant super te similia.
ne forte conuertat deus ab eo iram
suam in te. Qui enim gaudet inimici

casu. incidet in illum. Sed magis erga humiliatum humanus affectus sit. erga deiectum compassionis intuitus. delectet te dolor super eum qui afflictus est. condole in alienis calamitatibus. saciare fletibus in alienis meroribus. Non sis durus. non ferreus. non sint tibi dura precordia. Sic alienam miseriam tanquam tuam luge. in tribulatione alterius et tu esto tristis. cum plangentibus plange. cum flentibus fle. cum lugentibus mentis affectum coniunge. in omnibus actibus tuis in omni opere tuo bonos emulare. sanctos in omni conuersatione tua imitare. Habeto ante oculos tuos exempla sanctorum. exempla

iustorum imitando considera. exempla
sanctorum proponere tibi. Sunt tibi patrum discipli
nę exempla imitanda. intende ad
bene operandum uirtutes sanctorum. inten
de ad bene uiuendum documenta ui
torum. Nullus uitę tuę scandalum pa
tiatur. nullum opinio contristet aduer
sa. disce bono fragrare preconio.
habeto testimonium bonum. custodi
bonam famam tuam. nullis fetoribus
obscuretur. nullis laceretur opinioni
bus. Laceratio enim opinionis bonę.
iacturam facit. Caue autem gloriam
popularem. desine iactare
te in adulantium oculis. non sis infla
tus uento fauoris. uita admirati
onem uulgi. contempne fauores. contemp
ne laudes popularis fauoris.

esse magis bonus. quam videri stude.
Non exquiras si quis te extollat. aut
si quis contempnat. non favor te seducat.
non vituperatio frangat. Qui laudem
non appetit. nec contumeliam sentit; si
contempnas laudem. facile et vitupera
tionem reicies. Non ideo te bonum
existimes. si bonus predicaris. lingu
a aliena. Discerne cogitatione
tua . quid vites. quid facias. et in lin
gua aliena. conscientiam tuam intro
ga. discerne te tuo non alieno iu
dicio. neque ex alieno sermone sed ex
tua te mente metire. Nemo ma
gis scire potest quis sis. quam tu qui consci
us tui es. Quid enim prodest boni laus
si malum facis. aut quid boni laus
pertinet ad rem. si aliud es. Qua

propter uita simulationem. uita fictio
nem. obscuriori ueste non simlles sci
tatem. qualis apparueris talis esto.
professionem tuam. & habitu & inces
su demonstra. Sit ingressu tuo
simplicitas. inmotu puritas. in
gestu grauitas. inincessu honestas.
nichil dedecoris. nichil lasciuię.
nichil petulantię. nichil insolen
tię. nichil leuitatis inincessu tuo
appareat. Animus enim incorporis
habitu apparet. gestus corporis.
signum est mentis. corporis gestu.
animus prodit. corporis gestu. animi
habitus pandit. Incessus ergo tuus i
imaginem leuitatis non habeat. in
cessus tuus alterius oculos non of
fendat. Non prebeas de te specta

culum. non des aliis de te obtrectandi
locum. nec te adiungas leuibus personis.
nec te admisceas uanis. Uitam malorum.
caue iniquos. fuge improbos. sperne
ignauos. fuge turbas hominum.
maxime eius ętatis quę ad uicia proni
sunt. Bonis te coniunge. bonorum consor
tium appete. bonorum societatem require.
scis indiuidue adherere. Si fueris
socius conuersationis. eris eorum uirtu
tis. Qui cum sapientibus graditur. sapiens
est. qui cum stultis. stultus est. Similis enim
simili adiungi solet. Fama t̄ nu
tris. si indignis te sociaueris.
Melius est habere malorum odium.
quam consortium. Sicut multa habet
bona communis uita sanctorum. sic plu
rima mala societas affert malorum.

Qui enim tetigerit inmundum. con
quinabitur. Claude etiam aures tuas
ne audias malum. respue sermo
nes impudicos. inhonesta uerba
fuge. nulla aures tuas sermo
num impudicitia surripiat. Ua
nus sermo cito polluit mentem.
et facile agitur. quod libenter auditur.
Nichil ex ore tuo quod pudere pos
sit procedat. erumpat nichil quod non
expediat. sono uocis. hoc procedat
ex labiis. quod aures non polluat au
dientis. Cauenda est uerborum ob
scenitas. fugienda est turpitu
do sermonis; sermo uanus. ua
ne conscientie index est. Mores ho
minis lingua pandit. et qualis
sermo ostenditur. talis animus

comprobatur. Ex habundantia enim
cordis os loquitur. Linguam ab ocioso
sermone compesce, ab ocioso uerbo
reprime, lingua ineptas fabulas
non loquaris, turpia et uana uer
ba non garrias. Retine uerbum quod
non edificat audientes, sermo ociosus
non erit absque iudicio. Unusquisque
rationem redditurus est sermonum suorum,
ante uniuscuiusque faciem uerba sua
stabunt. Qui enim ociosa uerba non
reprimit, ad noxia cito transit.
Minor namque culpa maiorem gene
rat, paulatim increscunt uicia,
et dum parua non uitamus, in magna pro
labimur. Minima quoque euita ob maio
ra, parua sperne ut in deteriora
non incidas, ea que loqueris grauitate

atq; doctrina digna existant. Sit
sermo tuus irreprehensibilis. sit ex
pectationi audientiū utilis; secta
re. n̄ q̊d libet sed q̊d oportet. disce
quid loquaris. q̊d taceas. & in loquen
do & in tacendo peritus esto; multo
ante delibera q̊d dicas. ne reuoca
re n̄ possis q̊d dicis. fuge casus lin
guę. ut lingua tua te n̄ pdat. tol
le insidianti occasionē. non pateat
inimici iaculis os tuū. n̄ loquaris
q̊d excipiat aduersarius. amicū
semp habeto silentiū. pone custo
diā ori tuo. & labiis tuis signacu
lū pbe. oppone linguę tuę clau
stra silentii. circūclude linguā
munitione custodię. intende opor
tunitatē. loquendi. tempus pferen

di sermonis inquire. scito quo tem
pore loquaris. considera quando
dicas; tempore congruo loque
re. tempore incongruo tace. Tace usque
quo interrogeris. non loquaris nisi int
rogatus. non dicas priusquam audi
as; interrogatio ostium aperiat. Sint
uerba tua pauca. tolle uerbosi
tatem sermonis superflui. loquendi
modum non excedas. ne inmodera
tione linguę incurras periculum.
Multiloquia non effugient cul
pam. multiloquium non declinat
peccatum; fluuius exundans cito
colligit lutum. ultra modum fla
tus maris periculum parit. ymbri
um nimietas periculum suscitat.
Linguosus homo imperitus est.

sapiens uerbis paucis utitur; breuem
sermonē scientia facit. loqui mul
tū stulticia ē. Uox enim insipien
tis. inmultiplicatione sermonis.
Maneat q inuerbo mensura. in
sermone statera; semp sint uer
ba tua moderata. modū loquen
di n̄ transeas. Abscide etiā lin
gue uitiū detrahendi. alienā
uitā detrahendo n̄ laceres. de
malo alieno os tuū n̄ coinquines.
n̄ detrahas peccanti sed ↄdole; qa
malio detrahis. inte pocius p̄ti
mesce. Detractio uitiū est graue.
detractio graue peccatum ē. de
tractio graue crimen est. detrac
tio grauis damnatio ē. Hoc om̄s
reprehendunt. hoc om̄s uituperant;

hoc fedus nichil ē. hoc sum̄e tur
pitudinis ē. Canū mos ē lacerare.
canū lingua se terpere. canum
dente pestifero mordere. soli ca
nes obtrectare nouerunt. Quan
do alicui detrahis. te discutis. q̄n
do aliū mordes. tua peccata re
darguis. Si uis detrahere. tua in
te peccata retorque. n̄ alterius de
licta sed tua ṗpria uitia cerne.
uitia tua n̄ aliena intende. Num
quā alii detrahis. si te bene ṗspex
eris. De tua ḡ correctione esto sol
licitꝰ. de tua salute & emendati
one esto attentꝰ. detrahentes n̄
audias. susurrantibꝰ auditū non
ṗbeas. Pari reatu detrahentes &
audientes tenent̄. utrisq; simile

discrimen impendet. et qui detrahentem audit. et qui detrahit. Quod ad te quoque non pertinet noli quaerere. quod inter se locuntur homines. cognoscere numquam desideres. Noli quaerere quid quisque dicat uel faciat. euita curiositatem. omitte curas alienae uitae; nulla curiositas animum tuum capiat. nulla te concupiscentia detestandae curiositatis surripiat. nec oblitus tui morum. alienos exquiras. Tanta cura corrige uitia tua. quanto studio perspicis aliena. Omne quoque genus mendacii summopere fuge. nec casu nec studio loquaris falsum. nec ut praestes mentari studeas. nec quolibet fallacia uitam alicuius defendas; caue

mendaciū in omnib;. Mendacio
enim fides tollit̄. error inducit̄.
ueritas abolet̄. Nullū iustū men
daciū. omne mendaciū pecca
tū ē. omne q̄d a ueritate discor
dat iniq̄tas est. Leges sc̄li fal
sarios dāpnant. mendaces puni
unt. fallaces p̄imunt. Si menda
ciū apud homines lege dānat̄.
si fallacia humano iudicio plec
tit̄. si falsitas capitali pena con
scribit̄. q̄nto magis ante dm̄ tes
te uerbo & opū qui dixit. os
eni q̄d mentit̄ occidit animā. ante
quē de ocioso uerbo racionē uns
quisq; p̄stabit. ante quē & p
ocioso sermone penas q̄sq; lu
gebit. Os eni q̄d mentit̄ occidit

animā. & pdes eos q̄ locunt̄ men
daciū. & testis falsus n̄ erit im
punit᷒. Refuge ꝗ fallaciā. de
clina mdaciū. caue falsū testi
moniū. pure loquere. nūquā
mtiaris. Esto inuerbo uerax.
neminē mtiendo fallas. nemi
nē mtiendo in errorē indu
cas. mdacio neminē fallendo
decipias. nullū circūscribas u
bis. nullū fallendo decipias.
nullū argumtis uerbꝗ· indu
cas. n̄ aliud dicas aliud facias.
n̄ aliud loq̄ris. & aliud mte te
neas. Prohibe etiā ł iuramtū.
tolle iuramti usū. iusiurandū
intdic ł. Periculosū ē enī iura
re; assiduitas iurandi piurii con

suetudinē facit. iurandi usus ad
piuriū ducit. Sit in ore tuo ē.
sit in ore tuo n̄ ē. Veritas iura
mēto n̄ indiget. fidelis sermo sa
cramēti optinet locū. firma etiā
sit sacramēti tui fides. fac bonū
q̄d spopondisti. n̄ sis inverbis
facilis. & in ope difficilis. Corā
dō facile aliq̄d n̄ pmittas. sine
ēsideratione uirīū nichil uo
ueas. nichil psumas. q̄d n̄ potes
facere. n̄ pollicearis. Multū dō
reus eris. si n̄ reddas q̄d uoue
ris; displicent dō q uota sua n̄
explent. inmo infideles ēputant.
q q̄d uouerint n̄ impleuerint.
Melius ē enī n̄ pmittere quā fi
dē pmissi n̄ soluere. melius ē n̄

uouere. quã post uotũ n̄ reddere
ꝓmissa. Inmalis autẽ ꝓmissis re
scinde fidẽ. inturpi uoto muta
decretũ. q͛d incaute uouisti n̄ fa
ciás. Impia ẽ ꝓmissio. que scele
re adimpletur. Verbũ iniquũ nec
incorde tuo dicas. uerbũ malũ
nec silentio abscondi putes. om͂e
uerbũ absconsũ n̄ celabitur. Pandi
tur enĩ inmanifesto q͛d inocculto
depingitur. q͛d intus agis uel dicis.
palã positũ puta. Lapides enĩ
quib; cõsens loquimur n̄ celabunt.
& ipsi parietes q͛d audierunt n̄
tacebunt. Si homines taceant.
iumẽta loquentur. Ita ergo peccatũ
declina. quasi celari n̄ possis.
Ibi pecca. ubi dm̄ esse nescis.

nichil celatur ante deum. uidet occul
ta que fecit abscondita. Diuinis enim
iudiciis reus eris. quamuis sis hu
manis absconditus. Deus ubique pre
sens est. spiritus eius totum implet. maies
tas eius omnia penetrat eleuitate. cunc
ta sue potencie attingit presentia.
extra eum locus nullus est. cogniti
oni eius nich il occultum est. om
nia secreta uis uirtutis eius irrum
pit. nulla occulta sibi latere
patitur. nullis obicibus ut non penetret
impeditur. Ipse cogitationes no
uit. ipse cor inspicit. quod intus agi
tur aut latet uidet ipse. quod intus
disponitur. ipse comprehendit. etiam
quod homo ipse ignorat. ipse no
uit. Nemo potest etiam semetipsum

effugere. & si te n̄ dānat publi
ca fāma. c̄dēnat p̄p̄a c̄scientia.
Nulla pena grauior. c̄scientia
mala. Uis autē nūquā ēē tristis.
Bene uiue. Secura c̄scientia. m̄
tas tristiciā leuit̄ sustinet. bo
na uita gaudiū semp̄ habet.
c̄scientia autē rei. semp̄ impe
na ē. reus ani m° nūquā
securus ē. Mens enim male
c̄scientie. p̄p̄is agitat̄ stimulis.
Si enī inbono p̄manseris. tristi
cia elongabit̄ ate. si iniusticia
p̄seuerauerit. tristicia n̄ occur
ret t̄. nec plaga nec mors te
t̄rebit. si bene & pie uixeris.
Consiliū autē & op° tuū semp̄
addm̄ c̄uerte. in omi ope tuo

dni auxiliu posce. omia diuine
grę asscribe dono. nichil meritis
tuis attribuas. in uirtute tua nichil
psumas. in audatia nichil ponas.
Uis autē uirtutes tuas augere.
pdere noli. Occulta uirtutes de gradariis
pelatione. absconde bona facta
parrogantia, fuge uideri qd
ēē meruisti. qd manifestando po
tes amittere. tacendo custodi. de granariis
Uitia u cordis tui reuela. puas
cogitationes ilico manifesta. Ui de g... gariis
tiu eni si pdit. cito curat. crimi
autē tacendo ampliat. silentio
culpa crescit. Si patet uitium
fit ex magno pusillu. si latet.
fit ex minimo magnu. si tegit.
magis credit ēē malu. Malu

cauere potius quam emendare oportet.
Melius est uitare uitium quam ut emendes.
ne forte cum incurreris reuocare
non possis. Usus enim difficile uincitur.
consuetudo uix superatur. quod inoleuerit
non facile tollitur. Ancipitem diu deli
bera sententiam. ante factum diu co
gita. ante opus premeditare diu. Ma
tura consilium. ut perficere possis quod uis.
quod agere uis diu exquire. diu proba. et
sic age. cum diu cogitaueris. tunc
fac quod probaueris. nichil ex precipitio
magnum. consilii mora melior est. In
rebus autem certis bene agendi tardi
tas remoueatur. accelera. tolle moras. in
crastinum nichil differas. In bonis
dilatio nocet. immo id quod expedit.
differre impedit. Absit in bonis

remissa segnicies. absit negle
gentia torpens. uitium pigriciæ
procul sit. uitia cito captant iner
tes. Per torporem enim uires & in
genium defluet. neglegentia &
torpor animum dissoluet. desidia
natura corrumpitur. desidia friges
cit ingenium. Torpor enim exsuperat
mentem. hebetudo scientiæ lumen extin
guit. sollertia autem meliorem red
dit. peiorem facit neglegentia sen
sum. desidia obtundit. segnitia re
uerberat. industria acuit. Excel
lentior fit natura doctrina. ar
dentior fit ingenium. sub iuncto
studio. Tardiora enim ingenia
studiis acuuntur. torporem naturæ
industria excitat. sensus tardi

tatem acuit. Exercitatione proficit sen
sus. experientia plus sentit. sepe ex consu
etudine natura effecta est. Assidui
tas enim mores facit. iugis usus in na
turam se uertit. omnia usui cedunt.
usui omnia parent. res ita se agit.
ut usus erit. Quod cum difficultate
ceperis. per usum cum uoluntate perfici
es. Nichil sapientia melius. nichil
prudentia dulcius. nichil pruden
tia et scientia suauius. Nichil stul
ticia peius est. nichil ignauia turpius.
nichil insipientia deterius. Igno
rantia mater errorum est. ignorantia nu
trix uitiorum est. Peccatum magis per
ignorantiam preualet. ignorantia
enim quid sit culpa dignum non sentit.
ignorantia nec quando delinquis

agnoscit. Insipiens assidue peccat.
indoctus facile decipitur. Per imperi
tiam namque multi peccant. stultus in
uitia cito dilabitur. prudens autem
cito deprehendit insidias. celerius
errores agnoscit. Noxia non uitamus
nisi per sapientiam. Sapientia enim ama
lis abstinet. sapiens omnia pruden
ter examinat. inter bonum et malum sa
piens intellegendo diiudicat.
Summum bonum est. scire quid caueas. sum
ma miseria. nescire quid teneas.
Dilige ergo sapientiam. et manifestabi
tur tibi. accede ad illam. et appropinquabit
ad te. assiduus esto illi. et instruet
te. Disce quod nescis. ne doctor in
utilis inuenaris. antea esto audi
tor. postea doctor. Per disciplinam

nomen magistri accipit. Bonum quod
audieris dic. bonum quod didiceris do
ce. discendi et docendi ne contempnas
studium; scientiam quam aure concipis.
ore effunde. sapientiam cum ceteris
impertiris. tunc magis hanc auges. doc
trina quanto plus data fuerit. tan
to magis abundat. sapientia dan
do largior fit. retinendo minora
tur. largiendo redundantior est. scien
tia dum amplius confertur. plus abun
dat. Verbum tamen precedant opera; quod
ore promis. opere adimple. quod uerbis
doces. exemplis ostende; esto non solum
magister sed imitator uirtutis; si do
ces et facis. tunc gloriosus haberis.
Non enim satis est laudare quod dicis.
nisi dictis facta coniunxeris. In doc

trina ipsa abhumana laude tẽpe
ra. sic instrue alios. ut te custodias.
sic doce. ut humilitatis gratiã ñ
amittas. Caue dũ alios docendo e
rigis. ne ipse laudis appetitu demer
garis. Cũ autẽ doces. cũ instruis. cũ
erudis. noli uerborũ obscuritate uti.
ita dic. ut intellegaris; nec simpli
cib; loquendo displiceas. nec pru
dentes offendas. Iuxta sensũ au
dientis. erit sermo doctoris. Secdm
mores ẽ impetienda doctrina.
iuxta uulns adhibenda remedia.
uarię uoluntates diuersã discipli
nã. desiderant. Unus quisq; secdm
pfessionẽ suã docendus ẽ. inspici
enda ẽ uarietas psonarũ. & unũ
quẽq; quom erudias tracta. Com

munia omnib; secretiora pfectio
rib; loquere. apta cunctis. opta
paucis annuntia. Quedā enī plu
rimis. quedā paucis sunt disse-
renda. In omni tēpore parat⁹ esto
ad instruendū. nullū tēp⁹ sit ua
cuū quo n̄ edifices. nulla hora
ptereat. quo doctrine studiū
n̄ cōferas. Apte et cōstant pdica.
nec erubescas loqui. qd nosti de
fendere. Quod de ee t̄ scientię
sentis. quere ab aliis; collatione enī ob
tecta clarescunt. cōferendo. dif
ficilia apiunt. Nulla aut̄ sit t̄
curiositas sciendi latentia. ca
ue indagare que st̄ a sensibus
humanis remota. Pretermitte
qd ē secretū. qd scripturę auc

toritate non didicisti. nichil ultra
quam scriptum est queres. nichil am
plius requiras. quam divine litte
re prodiderint. scire non cupias. que
scire non licet. Curiositas periculo
sa presumptio est. curiositas dampnosa
peritia est; in heresim provocat. in fabu
las sacrilegas mentem precipitat. in
causis obscuris reddit audaces.
in rebus ignaris facit precipites.
In disputatione tamen tolle certa
men. tolle pertinaciam vincendi occa
sionem. cede cito veritati. non contra
dicas iusticie. non contendas evacu
are quod rectum est; disputare stude
non superare. iure non fraude contende.
nec te peritiorem aliis iudices. nec
te ad disputationes contrarias pro

pares. nec ut uincas oppugnare
coneris. In omni disputatione te
ne racionem; plus dilige audire
quam dicere. plus auscultare quam
loqui. In principio audi. loquere
nouissimus; finis plus habet ho
noris; postremus dicas. primus taceas;
In omni re finis intenditur. extre
ma queruntur. Melior est enim finis
quam principium. melior nouissi
mus sermo quam primus. Disce autem
quod nescis. ne doctor inutilis in
ueniaris. antea esto auditor. post
ea doctor; per disciplinam nomen ma
gistri accipitur. Venerare autem
omnis scientie melioris et uite. ue
nerare unumquemque pro sue merito
scitatis. Potentiori gradu co

petentē r̃uerentiā tribue. iux
ta dignitatē redde unicuiq; ho
norē. sup̃iori equalē te n̄ exhi
beas. Senioribꝰ p̄sta obedientiā.
famulare imperiis eoꝝ. auctorita
ti cede. obsequere uoluntati. de
fer obsequia iusta maioribꝰ. obedi
cunctis inbonis p̄ceptis; ita au
tē obtēpera homini. ut uolunta
tē di n̄ offendas. Malū iussus fa
cere n̄ acquiescas. malū iussus face
re n̄ c̄sentias; noli inmalū potes
tati cuiquā c̄sentire. etiā si pena
c̄pellat. si supplicia immineant.
si tormta occurrant. Melius ē
mortē pati quā p̄niciosa iussa
implere. melius ē abhomine iu
gulari. quā dānari eterno iudicio.

De platis aut superiorib;

Non solū factor s; & c̄sensus peccati
tenet̃ obnoxius. neq; ē immunis
a scelere. q̇ ut fieret obediuit. Si
milis ē enim qui obtēperat in ma
lū. ei q̇ agit malū; faciente & ob
sequentē. una pena c̄stringit.
A subditis autē uenerari magis
quā timeri stude. subiecti plus
te reuereant̃ quā metuant. plus
ṫ dilectionis officio. quā c̄ditionis
necessitate adhereant. Talē te red
de subditis. ut magis ameris quā
timearis. Ex reuerentia enī amor
procedit. odiū timor affert. fidem
met᷒ tollit. affect᷒ restituet. timor
n̄ seruat diuturnā fidē. Ubi ti
mor ē audacia sequit̃. ubi met᷒
ē desperatio occurrit. Qua ppt̄

tēpera cdm austeritatē. sūma bo
nitate subditos rege. Non sis tē
ribilis insubiectis. sic eis dnare.
ut tē delectent servire. Et indis
ciplina & inmodestia modū ser
ua. nec nimiū nec parū indul
geas. nec modicū nec satis ignos
cas. Tene modū inomī ope. in
omī re tene tēperamtū; nichil
intēperantius agas. ne nimis ne
nimiū aliqd. ne ultra quā opor
tet nec infra. etiā inbonis inmo
deratū ee n decet. Omīa medi
ocria utilia. omīa insuo mdo
pfecta. bona autē inmoderato
usu noxia efficiunt. Nimietas
enī omis. inuitio deputat. Omē
autē qd cū moderatione fit.

salubritas fit; que cum temperantia fiunt. salubria sunt. Perspice quoque quid cui aptum sit tempori; quid. ubi. quando. qualiter. quamdiu facere debeas. Causas rerum. temporumque regulas inspice; singulorumque operum discretionem agnosce. Diligenter distingue omnia que agis; qualiter bonum incipias. qualiter peragas; scito in omni actione tenere discretionem; in nulla re indiscretus appareas; serui unicuique uirtuti congrue in tempore suo. Cum bene distinxeris opus tuum; optime iustum est; quicquid boni cum discretione feceris. uirtus est; quicquid sine discretione gesseris. uitium est. Uirtus enim indiscreta pro uitio deputatur;

uirt⁹ sine discretione. uitii op
tinet locū. Multa sunt ↄ̄suetu
dine uitiata. multa p̄uo usu
p̄sumpta. multa ↄ̄tra pudicos mo
res illicite usurpata. Adime ↄ̄
suetudines. serua legē. cedat
ↄ̄suetudo auctoritati. p̄uū u
sū lex & ratio uincat. Quod tibi fi
eri uis. fac alteri. quod uis ut faci
at alius tibi. & tu facito illi. Ta
lis esto aliis: quales optas esse circa
te alios. testimonio tuo nulli no
ceas. ad nullius periculū uocē tes
tificationis adhibeas. Sermo tu
us. nec animo cuiusquā nec reb⁹
impediat. Quod n̄ uis pati. n̄ faci
as. quod n̄ uis fieri tibi. alteri nunquā
inferas; n̄ inferas alii mala. ne

De iudicio n̄o

patiaris similia. Inte serua mo
destiā. in aliis cserua iusticiā. te
ne iuris equitatē. sequere ueritatē
iudiciiq; in omib; serua iusticiā.
nullū ctra ueritatē defendas.
Dū iudicas. nullius psone affectu
deflectaris. auero. paup an diues
sit. causā pspice n̄ psonā. In sermo
nib; custodi ueritatē. nulla am
bitione uel pcio mouearis. Sper
ne etiā munus. ne p illud iusticia
corrūpatur. munera semp iudiciiq;
ueritatē puaricant. Cito eni ui
olatur auro iusticia. cito corrūpi
t munere. De iusto iudicio tē
poralia lucra n̄ appetas. p iusti
cia nullū scli pmiū queras. ius
ticiā p sola eterna retributio

ne distribue. Qui enim presentia do
na affectat. futuram gloriam non spe
rat. quia bona hic recipit. ulterius
quod exspectat premium non habebit.
Dum enim iudicas. pro futura mercede
iudica. nec queras ultra rependi
tibi. quod tibi in futuro dabitur; excute
manus tuas ab omni munere. si uis
in excelsis habitare; in iudicio au
tem numquam sine misericordia sedeas. custo
di discretionem iusticie. noli esse
plus iustus quam iustum est. Omne enim
quod nimis est. uitium est. Impia iusti
cia est. fragilitati humane non ig
noscere. Non ergo ames damnare.
sed emendare pocius et corrigere.
Tene ergo rigorem in discussione ius
ticie. misericordiam in diffinitione sen

tentię. Iudicii examen sequatur pi
etas. districtionis censuram tempe
ret indulgentia. Ita clemens
esto in alienis delictis sicut et in tu
is. nec quemquam districtius quam
te iudices. nec aliter te. alios aliter
penses. Sic alios iudica. ut ipse
iudicari cupis. Dum enim indulges
in alieno peccato. et tibi misereris.
Quod enim ius in alium statueris. meo
iure teneberis. qua lege et pęnę
conditione quempiam iudicaueris. eam
dem ipse iudicandus eris. Lex
tua te constringit. iudicium quod ali
is imponis ipse portabis. meo enim
in quo iudicas. condemnandus es. et
in qua mensura mensus fueris.
remetietur tibi. et adicietur. Omnia

ante p̄rimū quęre · & tunc iusta de
finies. Nullū c̄demnes ante iudici
ū · nullū iudices suspitionis arbitri
o. Ante p̄ba · & sic iudica. Non enī
qui accusatur. sed q̄ conuincitur reus est.
Periculosū ē desuspitione quępiā
iudicare · in ambiguis d̄o iudici re
serua sententiā. Q̄d nosti tuo. q̄d
nescis diuino cōmitte iudicio.
Non potest c̄demnari humano ex
amine · quē d̄s suo iudicio reserua
uit. Incerta n̄ iudices · quo usq;
ueniat dn̄s qui latentia p̄ducet
in lucē · qui illuminabit abscondi
ta tenebrarū · qui manifestabit
c̄silia cordiū. Quā uis enī uera
sint credenda n̄ sunt · n̄ quę cer
tis iudiciis c̄p̄bantur · nisi quę

manifesto examine cuincuntur! nisi
quę iudicario ordine publicantur.
In summo honore. summa sit tibi hu
militas; quã uis summus sis. humili
tatẽ tene! quã uis sublimis sis potes
tatis. uite celsitudinẽ retine. Non
te extollat honor; preside humilis
culmini sublimitatis! tanto maio
re humilitate cõspicuus. quanto
magna es dignitate prelatus. Imposi
tas quoque tibi curas humiliter suscipe!
traditũ ministeriũ mente subdita
exple! esto obędiens diuinę dispen
sationi! uoluntati eius contra ire non
audeas. Iura potestatis adepta.
moderamine exerce! potestatis iura
accepta. ordinato animo admi
nistra! omnia inturbulento secl

tranquillo corde dispone. Caue De honoribus
autē honores. quos sine culpa te
nere n̄ possis. Sublimitas honorū.
magnitudo scelerū ē. Inmaiori
gradu. maior sine dubio ē pena.
qui autē minor ē. ueniȩ pximꝰ
ē. Potentes enī. potentr̄ tormta pa
tiunt̄. Iudiciū enī durissimū. in
his qui psunt; cui multū datur.
multū abeo requirit̄. cui plus cō
mittit̄. plus abeo exigit̄. Hono
res quoq; secū piculum gerunt.
cito pielitat̄ potestas. cito ruinā
patitur; quanto maior honor.
tanto maiora picula. Alta enī
arbor uentis fortius agitat̄. sed
& rami eiꝰ citius inruinā confrin
gunt̄. Excelsa turris grauiori

casu pcubit. altissimi montes cre
bris fulminib; feriunt. In potente
cito cadit inuidia. cito patet in
sidiis gloriosus. Gloria enim inui
dia parit. inuidia u pericula. Qua
uis quisq; in scelo fulgeat. qua uis
purpura auroq; resplendeat. qua
uis cultu pcioso redimitus emineat.
quauis sit multitudine pmunitus.
quauis sit excubantiu armis p
tectus. quauis innumeris obsequen
tiu cuneis stipatus. quauis agmini
bus tutus. semp tam in pena e. semp
in angustia. semp in merore. sem
p in discrimine. In sericeis stratis
cubat. sed turbidus. in pluma
iacet. s; pallidus. in lectis aureis
s; turbatus. Breuis e huius mundi

felicitas. modica ē hui9 scli glā. caduca ē & fragilis tēporalis potentia. Dic ubi sunt reges. ubi principes. ubi imperatores. ubi locupletes rerū. ubi potentes scli. ubi diuites mundi. Quasi umbra transierunt. uelut somniū euanuerunt. queruntur & n̄ sunt. Diuitię usq; ad periculū ducunt. diuitię usq; ad exitiū p̄trahunt. Multi ppt opes periclitauerunt. multi ppt diuitias in discrimine sunt. multis exitiabiles fuerunt diuitię. multis mortē generauerunt opes. Nūquā diuites in uitis requiē habuerunt. Ubi potentes scli. q curis terrenis se subdunt. Sollicitudines enī rerū uitę conturbant. curę rerū uitę exagi

tant. Potentia enī sollicitudinis.
nūquā caret angustiis. Si q̄ uis
ēē quiet᷒. nichil sc̄li appetas. &
semꝑ requiē īitus habebis. Si au
tē mundi curas abieceris. semꝑ
ęt̄na quiete frueris. si te abstre
pitu t̄renarū actionū abstrax
eris. semꝑ īte qēta habebis.
Diuitię enī nūquā sine peccato
acqrunt. nullus res t̄renas sine
peccato administrat. ualde rarū
ē. ut q diuitias possident. adreq
em tendant. Qui curis t̄renis
sese implicat. adī amore se sepa
rat. q in rerū transeuntiū amo
rē defigit. in dō nullaten᷒ delec
tat. Curę enī rerū caducarū. ab
intentione dī auertent, nemo

potest amplecti glam di simul
et scli. nemo potest amplecti xpm
simul et sclm; difficile e. celestib
et trenis curis pariter inseruire. dif
ficile e. diligere dm simul et mun
dum. utraq; simul eqlr amari n
possunt. Propt dm g renuncia
omnib. a scli curis te ppt dm sus
pende. sine impedimto scli. do
deseruire stude; nullus te mun
di amor a di amore subtrahat.
nulla te sollicitudo reru abinten
tione di suspendat. Abice a te qc
qd impedire bonu ppositu potest.
toto animo et odi et dana qd dili
git mundus. esto mortuus mun
do. et mundus t. mundi glam ta
qua mortuus n aspicias. tanqua

mortuus ab affectu uitę istius
te separa. sic sepultus non habeas
curam de seculo. tanquam defunctus
ab omni terreno te priua negocio.
contempne uiuens. quę post mortem
habere non potes. Quod habes habe
to ad miam. suffragetur uirtus tua
egeni inopię. Si quem positum in ne
cessitate cognoueris. si quem ad in
opiam redactum. si quem direptio
ne alicuius exinanitum. si quem op
pressum. si quem humiliatum. nullum
contempnas. nullum spernas. nullum
despicias. uacuum nullum dimittas.
nullus a te tristis abeat. nemo
a te confusus abscedat; omnibus commu
nica. omnibus tribue. omnibus prebe; non
eligas cui miserearis. ne forte

pterea eu qui mereat accipere. In
cert' e. p quo magis placeas deo.
nescis p quo t maior iusticie fruct'
pparetur. Quicqd tribuis cu affec
tu tbue. quicqd largiris. cu hilari
tate largire. Prebe miam sine mur
mure. prebe elemosina sine tedio;
maior sit beniuolentia. qua qd
dat. maior gra. qua qd impendi
t. Tale erit op' tuu. qlis fuerit
intentio tua. Qd eni affectu bo
no dispensat hoc accipit ds. q
aute cu tedio dat. mercede pdit.
q cu tristicia largit. remunerati
onis n accipit fructu. Non est
eni mia. ubi n e beniuolentia.
De tuis iustis laborib' ministra
pauperib'. n auferas alteri. unde

alteri tribuas. nec te misericor
de ostendas alieno spolio. Ni
chil pdest. si aliū inde reficis.
unde alterū manē facis. Con
demnat enī miseratio ista n̄ p
pitiat. talis mīa peccata n̄ pur
gat. s; amplificat. Bonū qd fa
cis mīę causa n̄ iactantię faci
to. nichil studeas ppt laudem
nichil ppt humanā opinionē.
nichil ppt famam. s; ppt uitā
ętnā. Quicqd agis pfutura a
ge mercede. ęternę remune
rationis expectatio te teneat
quęras amplius. ne id qd ad huius s;
qd ad uitę ętnę glam psit. Si
enī hic laus quęrit. illic remu
neratio amittit. Iusti enī non

hic mercedē sed infuturo recipi
unt. futura merces n̄ p̄sens ꝑmit
tit̄ iustis. in cęlo n̄ in terra merces ꝑ
mittit̄ scis. n̄ ē hic expectandū.
quod alibi debetur: RATIO.

ECCE ACCEPISTI MONI
ta. data ē t̄ uiuendi re
gula. nulla te iā igno
rantia a peccato excusat.
non es iā uitę nescius. non es iā
imprudens & ignarus. legē quā
debeas sequi composui. qualis de
beas ēē scripsi. cognitionē man
datorū habes. iam scis qđ sit rec
te uiuere. unde ne ultra offen
das. unde ne deinceps bonū qđ
nosti despicias. unde ne qđ legen
do respicis. uiuendo contēpnas.

donū scientie acceptū retine. im
ple ope. qđ didicisti pceptione.
Gracias ago. grās HOMO.
refero. gratiarū actiones
rependo. actiones gratiarū p
soluo. agoq; ubere tibi grām.
quantas ualeo grās celebro. qn
tas pluribus possum grās ago. Mul
ta sunt m̄ ccessa a te. multa col
lata. multa speciali miseratio
ne largita. Omīa m̄ placent.
omīa michi grata sunt. omīa
insederunt animo. omīa blan
diunt. omīa me oblectant. Quā
g satisfactionē psoluā. quā re
munerationē rependā. Qđ cō
pensare possū donis tuis. nī ut
tuis utar pceptis. tibi semp

optēperē. ł pareā. ł iubenti obę
diā. Tu es enī dux uitę meę. tu
magistra morū atq; uirtutis. tu
es quę tāquā regula indirectū
ducis. tu es quę arecto nūquā dis
cedis. tu es quę aueritate nūquā
auerteris. tu es inuentrix bonę &
magistra morū. indicatrix uir
tutū. sine qua nichil uita homi
nis nosse potest. Per te cunctis
uiuendi regula datur. p te de ui
tę prauitate admeliorē uitā ho
mines adducunt. pceptis tuis
informant animę. si qd distortū
ē. tu corrigis. si qd corrigendū
ē tu emēdas. Nichil m te carius.
nichil m te dulcius. tu m supra
uitā meā places. Deo grās. Semp

dn̄o meo ih̄u xp̄o gr̄as in om̄ia
s̄cła s̄cłoꝝ. AMEN.

IDORI:

YNONI

This document is a digital facsimile of a manuscript belonging to the Walters Art Museum, in Baltimore, Maryland, in the United States. It is one of a number of manuscripts that have been digitized as part of a project generously funded by the National Endowment for the Humanities, and by an anonymous donor to the Walters Art Museum. More details about the manuscripts at the Walters can be found by visiting The Walters Art Museum's website www.thewalters.org. For further information about this book, and online resources for Walters manuscripts, please contact us through the Walters Website by email, and ask for your message to be directed to the Department of Manuscripts.

The Walters Art Museum
600 N. Charles Street
Baltimore, Maryland
21201
http://www.thewalters.org/

http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/3.0/legalcode
Published 2009